

HÖGSKOLAN I HALMSTAD

Sektionen för Hälsa och Samhälle

Sociologi 61 - 90 HP

Handledare: Eva Schmitz

Examinator: Ove Svensson

Hello Sweden! – Hello China!

En studie om globaliseringens påverkan på val av utbildning

Frida Andersson

Emma Lilja

2010-06-03

Abstract

Syftet med uppsatsen är att utifrån en metodkombination av en kvalitativ och en kvantitativ studie utreda vilka faktorer som ligger bakom individens val att resa utomlands för att studera. För att söka svar har vi genomfört en enkätundersökning och längre intervjuer med utgångspunkt i vår frågeställning.

Resultatet av undersökningen visar att en av de främsta faktorerna är den ekonomiska situationen och vi kan se att många väljer en svensk högskoleutbildning på grund av att den är avgiftsfri. Att uppleva en ny kultur är också en av de främsta faktorerna samt att en högskoleutbildning i Sverige är värd mer än en högskoleutbildning i hemlandet. Vi har även kunnat se att studenterna upplevt kulturkrockar, både med svenska studenter men också med andra internationella studenter. Detta med utgångspunkt i Zygmunt Bauman och Håkan Thörns teorier om globalisering, Jonas Stier samt Ruth Illman och Peter Nynäs kulturteorier och slutligen Pierre Bourdieus kapitalteori.

Nyckelord: internationella studenter, globalisering, free movers, utbytesstudenter, samhällsklass, kulturella möten, avgiftsbelagd utbildning.

Förord

Ett stort tack till våra intervjupersoner. Och ett särskilt tack riktas till "Amelie" som hjälpte oss när vi hade svårigheter att hitta informanter. Tack till Ulf Ivarsson på internationella sektionen för informationen du delget som varit berikande för uppsatsen.

Vidare vill vi tacka de lärare som lät oss komma och dela ut vår enkät efter föreläsningar, och vi vill också tacka de respondenter som deltog i enkätundersökningen. Vi vill också tacka vår handledare, Eva Schmitz, för bra respons och uppmuntrande kommentarer då arbetet stundtals känts svårt.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	5
1.1 ÄMNESVAL.....	5
1.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	5
1.3 DISPOSITION.....	6
2. BAKGRUND	7
2.2 TIDIGARE FORSKNING	8
3. METOD	9
3.1 VAL AV METOD	9
3.2 GENOMGÅNG AV MATERIAL.....	10
3.3 PRAKTISKT TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	11
3.4 ANALYSMODELL	14
3.5 ETISKA ÖVERVÄGANDEN	14
4. TEORI.....	15
4.1 GLOBALISERING OCH RÖRLIGHET	15
4.2 KULTUR OCH KULTURELLA MÖTEN.....	17
4.2.1 Kultur.....	17
4.2.2 Kulturella möten.....	18
4.3 KLASS	19
BEGREPPSLISTA	21
5. PRESENTATION AV MATERIAL	22
5.1 GLOBALISERING OCH INTERNATIONALISERING.....	22
5.2 UTBILDNING.....	24
5.2.1 Skillnader mellan HH och högre utbildning i hemlandet.....	24
5.2.2 Avgiftsbelagd utbildning.....	26
5.3 KULTUR OCH KULTURELLA MÖTEN.....	29
6. SOCIOLOGISK ANALYS	31
6.1 RÖRELSE I GLOBALISERINGENS TIDEVARV.....	31
6.2.1 Ofrivilliga turister och EU:s förstärkta gränser.....	33
6.2 KLASS	35
6.2.1 Ekonomiskt och kulturellt kapital	35
6.2.2 Socialt och symboliskt kapital.....	37
6.3 KULTURELLA SKILLNADER	40
7. SAMMANFATTADE REFLEKTIONER.....	43

REFERENSLISTA

BILAGOR

1. Inledning

1.1 Ämnesval

Det som först väckte vår uppmärksamhet inom ämnet var det faktum att vi, på Högskolan i Halmstad, kunde urskilja grupperingar av människor vilka senare visade sig vara internationella studenter. Dessa verkade inte umgås med svenska studenter vilket kom att intressera oss. Hur kommer det sig att dessa grupperingar uppstått? Varför umgås de inte med svenska studenter? Är det självvalt eller är det på grund av att svenskarna inte släpper in dem? Det är exempel på frågor som dök upp.

Då tidigare rapporter och uppsatser vi tittat på visar att utländska studenter anser svenskar vara inåtbundna och svåra att ta kontakt med, ville vi se hur de internationella studenterna på Högskolan i Halmstad själva uppfattade både det svenska samhället men även det svenska högskolesystemet. Hur kom det sig att de valde att åka utomlands för att studera, och hur påverkades de av de kulturer de tvingas möta? (både den svenska kulturen men även andra internationella studenters kultur).

Mot en bakgrund av att studier vid Universitet och högskolor i Sverige kommer att bli avgiftsbelagd genom terminsavgifter år 2011, tycker vi att det är mycket intressant att titta på hur den grupp av studenter, som senare kommer att beröras av detta, tänker kring införandet av avgifter. Detta för att senare kunna se hur förändringen ser ut; kommer studenter utanför EU/EES att resa till svenska skolor, trots införandet av avgifter? Eller är det på grund av att utbildningen är gratis som så många väljer att komma hit?

1.2 Syfte och frågeställningar

Vårt huvudsakliga syfte med denna uppsats är att utreda vilka faktorer som ligger bakom individens val att söka sig utomlands för att studera. Detta mot en bakgrund av att det fr.o.m. hösten 2011 kommer att bli avgiftsbelagt att studera i Sverige (för medborgare utanför EU/EES). Är det utbildningen i Sverige i sig som lockar, är det den svenska kulturen eller finns det andra faktorer som spelar in? På vilket sätt spelar i så fall dessa faktorer in då utbildningen senare kommer att bli avgiftsbelagd?

För att på ett så djupgående sätt som möjligt närma oss problemet har vi utgått ifrån fyra underfrågor, de frågeställningar som vi valt att arbeta utefter är följande:

- Inverkar hemlandets utbildningssystem på valet av utbildning i utlandet, eller är utlandsstudierna ett komplement till dessa?
- Påverkar faktorer såsom kön, etnicitet och klass beslutet att resa utomlands för att studera och i så fall på vilket sätt?
- Hur upplevs det kulturella mötet med Högskolan i Halmstad, och med andra studenter såväl internationella som svenska?
- På vilket sätt finansierar de internationella studenterna sina studier?

Vår förhoppning med uppsatsen är att bidra med en ökad förståelse för de internationella studenternas situation på Högskolan i Halmstad. Vi vill även belysa hur införandet av terminsavgifter kan komma att påverka Högskolan i Halmstad. Vår studie kan även ligga som grund till senare studier inom ämnet, förslagsvis efter 2011 då en utvärdering kan vara aktuell.

1.3 Disposition

Uppsatsen är uppdelad i åtta kapitel. I det första kapitlet beskrivs vårt syfte med uppsatsen, vår problemformulering/frågeställning samt de avgränsningar vi gjort. I kapitel två redogör vi för bakgrunden till ämnet, vilken är viktig för att få en övergripande och inledande förståelse för hur situationen för de internationella studenterna ser ut. I kapitel tre behandlas vårt val av metod, vår diskussion kring etik och konfidentialitet samt en presentation av våra intervjupersoner. De teorier vi kommer att använda oss av i analysen presenteras i kapitel fyra, där vi även har en begreppslista där vi kort redogör för begrepp som kommer att användas utöver teorierna. I det femte kapitlet redovisar vi vår empiri från intervjuer och enkäter samt rapporter från bland annat Högskoleverket, materialet är indelat i tre övergripande teman. I det sjätte kapitlet presenteras vår sociologiska analys av resultatet, även det indelat i teman. Det sjunde och sista kapitlet skildras vår reflektion av det resultat vi fått av vår studie, hur vårt metodval fungerat, samt uppslag till fortsatta studier.

2. Bakgrund

Regeringen lade år 2009 fram ett förslag om att högskolestudier i Sverige skall beläggas med ansökningsavgift samt terminsavgifter för utomeuropeiska studenter med början höstterminen 2011 (prop. 2009/10:65). Motivet till införandet av avgifter, uppges vara att Sverige skall kunna konkurrera med kvalité snarare än en avgiftsfri utbildning. Detta väckte vårt intresse för huruvida de internationella studenterna skulle fortsätta att komma hit och studera eller om de skulle välja något annat land. Studenter inom EU och EES behöver dock inte betala för utbildningen, och de utbytesuniversitet som finns världen över blir ej heller drabbade så till vida att man skickar och tar emot lika många studenter. (Till EU och EES räknas medlemmarna i den Europeiska unionen samt Norge, Liechtenstein och Island vilka är medlemmar i EES, Europeiska ekonomiska samarbetsområdet).

Hösten 2011 införs studieavgifter för utomeuropeiska studenter som läser vid svenska universitet. Regeringen öppnar också för en anmälningsavgift på tusen kronor. [...] I höst har svenska universitet och högskolor tagit emot över 100 000 ansökningar från utomeuropeiska studenter. Bara knappt 20 000 behöriga har antagits. (Jacobson, 2009)

År 2009 antogs drygt 700 utländska studenter till Högskolan i Halmstad, vilket är en ökning med 82 procent sedan 2006, då 400 utländska studenter studerade på skolan. Den stora ökningen beror främst på de kraftiga marknadsföringsinsatser som skolan utförde i bland annat Asien under 2007. Antalet free mover-studenter (vilket är studenter, från både inom och utanför EU/EES, som själva ansökt till utländska högskolor/universitet) under 2009 beräknas vara 300 till antalet och de flesta av dem läser tekniska och ekonomiska kurser på avancerad nivå (Högskolan i Halmstad, 2009:14f.). Högskolan erbjuder även kurser i bland annat engelska för icke svenskspråkiga och skandinaviska studier för internationella studenter (båda på 30HP).

På Högskolan i Halmstad arbetar man för att minska andelen free mover-studenter och att den större delen av internationella studenter skall vara utbytesstudenter. Detta enligt Högskolestyrelsens beslut "Högskolan prioriterar stabila och aktiva utbytesavtal med utländska lärosäten som stärker Högskolans profil" (Högskoleverket 2006, ref. i Högskolan i Halmstad, 2009:12) De påpekar dock att free mover-studenter är "duktiga

och bidrar till hög kvalitet i utbildningarna [...]” (Högskolan i Halmstad, 2009:15). Vad gäller införandet av avgiftsbelagd utbildning höstterminen år 2011 beräknar HH att det kommer att medföra avbräck på 20 miljoner för skolan. Följaktligen vill HH utöka samt stärka de avtal de har med högskolor och universitet världen över. Detta förklaras också vidare i en artikel i *Hallandsposten* den 12 maj 2010, där HH:s rektor ska åka till Gulfländerna för att knyta nya kontakter och profilera HH på ytterligare en kontinent (Hallandsposten, 2010). Vanligast är utbyten på kandidatnivå men på magisternivå finns avtal med Kina, Österrike, Polen, Turkiet, Tjeckien och Ryssland. Inom EU samarbetar de främst med utbytesprogrammen Erasmus, Leonardo da Vinci och Comenius vars studenter oftast läser en eller två terminer utomlands. (Högskolan i Halmstad, 2009)

2.2 Tidigare forskning

Då vi sökte efter tidigare forskning visade det sig vara svårt att finna magisteruppsatser eller doktorsavhandlingar inom ämnet. Däremot fanns ett fåtal C-uppsatser med liknande ämne vilka vi läste och ej fann behjälpliga då de främst belyste studenters utvärdering av olika utbytesprogram, till exempel Erasmus. Då vi vill undersöka vilka faktorer som ligger bakom individens val att söka sig utomlands för att studera, ser vi inte något samband med dessa uppsatser.

För att kontextualisera området vi valt att studera har vi sökt efter relevant litteratur och läst in oss på ämnet. Håkan Thörn, docent i sociologi vid Göteborgs Universitet, gav år 2002 ut boken *Globaliseringens dimensioner, Nationalstat, världssamhällen, demokrati och sociala rörelser*. I boken behandlas de olika teman som Thörn menar bidrar till en ökad globalisering samt hur vår kulturella bakgrund starkt kan förknippas med vår identitet (Thörn, 2002). Jonas Stier, lektor i sociologi vid Mälardalens Högskola, utvecklar i sin bok: *Kulturmöten – En introduktion till interkulturella studier* (2004), de möjligheter som mötet med olika kulturer kan ge, samt hur vi som människor anpassar oss till just dessa möjligheter. Stier redogör även för synen på den kompetens som krävs för att kunna vistas i ett interkulturellt sammanhang. Då utbildning förklaras ur ett globalt perspektiv ligger fokus ofta på internet och distansutbildningar, som ex. i Anthony Giddens *Sociologi* (2007) vilket tyvärr inte hjälper oss i den studie vi vill göra. Det har därför varit svårt att finna relevant litteratur som behandlar dessa resande internationella studenter.

3. Metod

I detta kapitel presenteras vår val av metod, vårt tillvägagångssätt samt en metodologisk diskussion kring de val vi gjort.

3.1 Val av metod

I vår uppsats har vi valt att kombinera en kvantitativ metod, enkätundersökning, med en kvalitativ metod, intervjuer. Detta för att tillägna oss en bredare förståelse för det sociologiska problem vi vill undersöka. Denscombe (2000) menar att en metodkombination leder till ett större och ett mer reliabelt resultat och en bredare förståelse av problemområdet. En kombination av enkäter och intervjuer ger tydligare en helhetsbild, samtidigt som vi kan se hur de olika delarna skapar denna helhet utifrån analys och tolkning. Genom enkätundersökningen får vi en mer generell bild där vi kan räkna på exempelvis *hur många*, medan intervjuer medför kunskap om *varför*, upplevelsen kring ett specifikt ämne. Den kunskap som kommer av en metodkombination kan alltså sägas vara både de studerandes objektiva åsikt och subjektiva.

Vår enkätundersökning är konstruerad utifrån ett övergripande perspektiv där frågorna är av generell karaktär, detta för att skapa en bakgrundsbild över det vi vill undersöka. De kvalitativa intervjuerna inrymmer frågor om bland annat bakgrund, klass, kulturella möten, och försörjning, alltså frågor av mer personlig karaktär. Anledningen till denna uppdelning är för att allt för personliga frågor i en enkät kan resultera i en lägre svarsfrekvens, då respondenten kan välja att inte svara på de frågor de inte känner sig bekväma med (Denscombe, 2000). Vilka frågor som kan anses personliga eller stötande utifrån kulturella normer, var dock något vi inte heller hade möjlighet att förutse eftersom vi inte på förhand vet vilka kulturer som finns representerade i de sammanhang vi delar ut enkäten.

Vi valde alltså att först använda oss utav en enkätundersökning, detta därför att det i vårt tycke var ett bra sätt att få en bred grund att stå på, samt att det kan ge en indikation på teman och utgångspunkter inför våra intervjuer. Vi är dock medvetna om att denna typ av metod, där vi på förhand bestämt svarsalternativen, är något begränsad då de inte rymmer några direkta möjligheter att utveckla svaren. En enkätundersökning kan, i och med detta, till viss del sägas vara en envägskommunikation utifrån begränsningen i svaren, vi lade

därför till ett svarsalternativ på vissa frågor där respondenten kunde kryssa i alternativet ”Annat” och sedan kommentera varför de valt just det alternativet (vilket var frivilligt). Genom att göra en enkätstudie erhåller vi en större kunskap om det problem vi vill undersöka. Den inhämtade kunskapen kan ligga i flera olika sektorer, men framförallt blir resultatet övergripande (Denscombe, 2000).

Utöver enkätundersökningen har vi även valt att genomföra fyra intervjuer. Detta för att på så sätt få en djupare förståelse av problemet, samt att återknyta och utveckla de resultat vi fick av enkäten som vi ansåg vara intressant att följa upp. Det kan exempelvis vara så att våra antaganden inför enkätundersökningen inte visar sig stämma med hur respondenterna uppfattade sin situation och upplevelse på Högskolan i Halmstad. Intervjuerna gav oss då en möjlighet att utreda dessa hypoteser närmare. Vi valde att genomföra semistrukturerade intervjuer med våra informanter, vilket enligt Denscombe (2000) innebär att intervjuaren kan vara flexibel under intervjun. Även om en färdig lista med frågor har skapats, en intervjuguide, kan man så att säga hoppa mellan teman och frågor i den följd som intervjun fortlöper, anledningen till detta är för att informanten skall kunna utveckla sina svar och idéer kring ämnet (Denscombe, 2000). Detta menar vi även kan skapa en mer avspänd atmosfär under intervjun, då det inte blir avbrott under informantens berättelser utan vi ger denne utrymme att berätta fritt. Samtidigt är det dock skönt att ha frågor att falla tillbaka på, för att hålla intervjun ”vid liv”. Detta gör att den semistrukturerade intervjun passade vår undersökning bättre än exempelvis en helt strukturerad intervju. Vår inledande tanke var alltså att intervjuerna skall ge informanterna utrymme att tala fritt, vilket emellertid sker utifrån ämnets givna ramar i de områden vi ville täcka in i intervjun.

Vi har i vår uppsats tagit ansats i det hermeneutiska synsättet. Hermeneutiken, läran om tolkning, anser vi vara den positionering som passar bäst till den forskning vi valt att bedriva då vi lyssnar på och analyserar berättelser från människor som är villiga att delge sin situation som internationell student i Halmstad.

3.2 Genomgång av material

För att sätta oss in i det ämnet vi valt, har vi läst rapporter från olika myndigheter såsom utbildningsdepartementet, högskoleverket samt lagförslag och den proposition som regeringen utfärdade angående avgiftsbelagda studier (prop. 2009/10:65). Detta är

offentliga publikationer, källor som vi bedömt är både objektiva och har hög en trovärdighet, vilket Denscombe (2000) menar är viktigt för att skapa sig en så tillförlitlig uppfattning om kontexten och ämnet som möjligt. Anledningen till att vi ville undersöka vårt ämne närmare är efter att på Högskolan i Halmstad observerat att det finns grupperingar bland de internationella studenterna. Vi bestämde oss då för att undersöka varför det är på detta sätt. Genom att intervjua studenter, dela ut en enkät och därefter tolka och analysera genom att koppla ihop resultat med sociologisk teori, är vår förhoppning att söka svar på varför det ser ut på detta sätt. Eftersom vi inte har någon förförståelse inför det område vi valt att undersöka har materialgenomgången varit en mycket viktig del i uppsatsarbetet.

De uppsatser som behandlar ämnet internationella studenter och studier utomlands har företrädesvis varit på C-nivå, varav en från Högskolan i Halmstad; *Internationella kontakter - En sociologisk studie vid Högskolan i Halmstad om studenternas möjligheter till internationella kontakter* skriven av Mahta Behzadi (2009-06-01). Behzadi och andra uppsatser som till viss del behandlar vårt ämne, har fungerat som inspiration till vår egen uppsats. Vi har även sökt upp information på internet för att få en inblick i var och hur de internationella studenterna söker sig till Sverige och Högskolan i Halmstad. Bland annat har vi tittat på Svenska institutets hemsida; www.studyinsweden.se samt Högskoleverkets engelska sida; www.english.hsv.se, vilka bistår med praktiska tips och råd för internationella studenter. Därtill har vi även tittat på Högskolan i Halmstads internationella hemsida för att få specifik information om de studenter som vi kommer att undersöka. Utöver detta har vi även satt oss in i den litteratur som behandlar globalisering, kultur, kulturella möten och kulturkrockar som vi menar våra informanter är en del av.

3.3 Praktiskt tillvägagångssätt

I detta avsnitt beskrivs den praktiska processen om hur vi gick till väga för att samla in vårt empiriska material och de val vi ställs inför under materialinsamlingen.

3.3.1 Enkätundersökning

För att komma i kontakt med de internationella studenter vi vill undersöka, började vi med att skicka e-post till studierektorer, programansvariga och de lärare som fanns representerade på de engelska mastersprogrammen på www.hh.se och bad dem om lov att få dela ut enkäter efter deras föreläsningar. På detta sätt kom vi i kontakt med Ulf Ivarsson

på internationella avdelningen samt föreläsaren Ludvig Granberg och Gabriel Baffour Awuah, universitetslektor i marknadsföring. De nyss nämnda lärarna var mycket positiva till vårt uppsatsämne och de gav oss tid att dela ut enkäterna i sina respektive klasser. Men då många studenter arbetar enskilt under maj månad, samt att vissa lärare inte svarade, blev det slutligen bara vid två tillfällen vi fick tillåtelse att dela ut enkäter i samband med en föreläsning. Vid ett tillfälle delade vi även ut enkäter på Högskolebiblioteket (ca 10-12 st.), samt frågade studenter inne på skolan om de ville ställa upp, ingen av senare ville dock delta, vilket kan ha att göra med att de själva var upptagna med skolarbete. Då det också dröjde innan vi kunde dela ut våra enkäter, hade vi också svårt att koncentrera oss på enkätutdelningen när vi väl fått respondenter och arbetet med operationaliseringen av data i SPSS började.

Enkätundersökningen (se bilaga) konstruerades i uppsatsarbetets inledande fas. Själva enkäten beräknade vi skulle ta 5-10 minuter att fylla i, vilket vi informerade de deltagande om. Efter att vi fått in de ifyllda enkäterna så organiserades och bearbetades resultaten i datorprogrammet SPSS. I de fall där respondenterna utvecklade sina svar under svarsalternativet ”annat”, skrev vi ner den informationen för att senare kunna använda den vid resultatredovisningen. Tanken med enkätundersökningen är, som vi tidigare nämnt, både att få en bakgrundsbild, samt att få en uppfattning av vilken typ av frågor vi senare ville utveckla vid våra intervjutillfällen. Kort sagt är det en vidareutveckling utav analysresultatet från enkätundersökningen.

3.3.2 Kvalitativa semistrukturerade intervjuer

Informanterna kom vi i kontakt med genom att vi, i vår enkät, utannonserade att vi sökte intervjupersoner. De som var intresserade av att delta kunde då lämna sin e-postadress, så vi kunde kontakta dem. För att få en bra spridning på intervjupersonerna valde vi sedan selektivt ut fem personer från olika länder utav de 11 som ville ställa upp på en intervju enligt enkäten, detta för att vi ville få en bra blandning av kulturer och nationaliteter. Då våra intervjupersoner inte dök upp på utsatt tid, e-postade vi en förfrågan till de kvarvarande respondenterna, de vi valde bort vid första förfrågan. Av dessa svarade två personer att de inte hade tid, resten svarade inte alls. Vi beslutade då att skicka vissa av frågorna från intervjuguiden via e-post till dem vi i ett tidigare skede sållat bort i vårt selektiva urval, för att på så sätt få in fler svar. Det första svaret vi fick var ifrån en

kinesisk utbytesstudent, dock visade det sig inte gå att använda då personen svarat mycket fåordigt eller inte alls på frågorna. Den andre personen vi e-postade lovade att svara på frågorna, men gjorde det aldrig.

Eftersom vi inte hade fler e-postadresser och inte ville fråga personer som vi misstänkte var internationella studenter, tog vi kontakt med en tjej som vi intervjuat tidigare, som Ulf hade kontaktat i samband med intervjun vi hade med honom. Vi frågade henne om hon hade några kontakter som kunde tänka sig att ställa upp. Två timmar senare hade vi tre inbokade intervjuer, det visade sig alltså att vår första intervjuperson, även hon en internationell student, blev vår *gate keeper* eller dörrvakt som det också kallas (en person som ”öppnar” dörren till ett specifikt område/fält) (Denscombe, 2000). Med hjälp av vår dörrvakt öppnades nya möjligheter, och då hon blivit intervjuad av oss tidigare informerade hon dem även hur intervjun gick till utifrån sin egen upplevelse. Två av de tre intervjuerna genomfördes senare samma vecka, den tredje intervjupersonen visade sig dock vara svår att få tag på, vilket gjorde att vi tyvärr aldrig hann genomföra den sista intervjun. Våra fyra intervjuer med Ulf, Olga, Amelie och Aleksandra, genomfördes alla på en neutral plats och spelades samtidigt in, vilket vi fick lov till av informanterna. Intervjuerna transkriberades senare ordagrant för att underlätta presentationen av vår empiri. Intervjuinspelningarna raderades direkt efter att vi transkriberat materialet.

Då våra intervjuer genomfördes på ett annat språk än vårt modersmål (engelska), samt att även våra informanter intervjuades på ett annat språk än deras modersmål valde vi att ha en intervjuguide med färdiga frågor att falla tillbaka på, vilket vi nämnde tidigare. Detta för att samtalet skulle kunna hållas flytande, i det fall det skulle vara så att språket skapade hinder. Att vi talade ett annat språk än vårt modersmål visade sig dock inte vara något problem.

Kort presentation av intervjupersoner

Vår avsikt är att läsaren skall kunna skapa en egen bild av våra intervjupersoner, varvid vi försökt att beskriva dem på ett levande sätt och göra deras röst hörd i resultatet.

- Ulf Ivarsson, arbetar som avdelningschef på den internationella avdelningen på Högskolan i Halmstad och bland annat har hand om samordning, avtalshantering och att knyta kontakter med utländska universitet och högskolor.

- Amelie från Frankrike, 23 år. Är utbytesstudent och läser mastersprogram.
- Olga från Ryssland, 22 år. Är free mover-student och läser mastersprogram.
- Aleksandra från Vitryssland, 22 år. Är free mover-student och läser mastersprogram.

(Ingen av våra intervjupersoner fyllde i enkätundersökningen)

3.4 Analysmodell

Den analysmodell som vi valt till vår uppsats är den innehållsanalys som Merete Watt Boolsen (2007) beskriver som *analysteknik*, då vi kommer att analysera texter och dokument i huvudsak snarare än siffror. För att kunna jämföra svaren krävs också att vi tematiserar och därefter kodar de svar vi får. Vi har valt att analysera intervjuerna utifrån ett hermeneutiskt perspektiv då det till viss del är känslor och handlingar vi vill komma åt (Watt Boolsen, 2007). Utifrån en tolkning utav de texter och intervjuer som tillhör vår empiri, i kombination med vår teoretiska ansats, kommer vi att söka svar på våra frågeställningar för att uppnå uppsatsens syfte, alltså vilka faktorer som spelar in för att utbytesstudenterna väljer för att komma till Halmstad. Under kodningen av materialet kommer vi även att ha våra teorier i åtanke då vi kodar materialet, detta då det underlättar arbetet med analysen (Watt Boolsen, 2007). Fördelen med detta är också att svaren från enkät och intervjuer kan kodas utifrån gemensamma teman.

Under forskningsprocessen är det även viktigt att man distanserar sig till det man vill utforska, det vill säga har en objektiv inställning till problemet i den mån det är möjligt för att forskarens egna åsikter inte ska lysa igenom och/eller påverka resultatet (Denscombe, 2000). Då vi till stor del utgår ifrån en kvalitativ studie, vars resultat vi senare kommer att analysera och tolka utifrån valda teorier blir följden att resultatet kan komma att påverkas av oss som forskare. Vår ansats är såklart att försöka distansera oss till våra informanter och att vara så objektiva som möjligt men samtidigt inser vi att vår personliga prägel kan komma att påverka vilka frågor som ställts och vad som sedan kommer att presenteras i empirikapitlet. Genom diskussion och reflektion under arbetets gång menar vi dock att vi har kunnat hålla en objektiv inställning till det ämne vi valt att undersöka närmare.

3.5 Etiska överväganden

Vi har valt att hålla alla respondenter och informanter, både de som enbart fyllde i enkäten och de som också blivit intervjuade, anonyma för läsaren. Undantaget Ulf Ivarsson, då vi

anser att han i det syfte han blev intervjuad, inte behöver vara anonym. Anledningen till att vi valt att fingera namnen på våra intervjupersoner är för att deras identiteter inte ska kunna röjas eller spåras på grund av deras åsikter. Att hålla informanterna anonyma (för läsaren) tror vi även inger en större frihet för dem att säga vad de tycker och känner om de ämnen vi samtalar om, utan att behöva vara rädda för att bli ”uthängda”. Vår förhoppning är att få en så ärlig och korrekt bild av frågeställningen som möjligt. De besvarade enkäterna vi samlat in har hanterats ytterst konfidentiellt och de svar vi fått skall inte heller kunna spåras till respondenten. Enkäterna kommer även att förstöras efter att uppsatsen är klar.

Eftersom de informanter vi i den inledande intervjufasen hoppades få intervjua, senare inte längre ville ställa upp blev följden att vi fick använda svaren från de informanter vi fick. Resultatet blev följaktligen att vår förhoppning om att intervjua personer av olika kön och kontinental nationell bakgrund grusades och våra studerande informanter är nu alla kvinnor, och européer i 22-årsåldern. De representerar dock länder både inom EU/EES och utanför, free mover-studenter och utbytesstudenter, vilket gör att utgångspunkterna för deras erfarenheter skiljer sig åt.

Påpekande; härnäst kommer Högskolan i Halmstad i de flesta fall förkortas med HH.

4. Teori

I följande kapitel redogör vi för de teorier som vi kommer använda oss av vid analysen av vår empiri. Vi har även valt att definiera de begrepp som är vanligt förekommande i uppsatsen. Detta då vi anser det vara viktigt att förklara vad vi menar då vi använder oss av dem, då det kan finnas olika infallsvinklar/tolkningar av begreppen.

4.1 Globalisering och rörlighet

Kring begreppet globalisering finns otaliga teorier, det finns de som talar för en pågående globalisering, de som talar emot och det finns de som menar att vi sedan länge befunnit oss i globaliseringsprocessen. Kort sagt kan globaliseringen sägas vara en mångdimensionell förändringsprocess, genom vilket stater, samhällen och människor världen över sammanbinds utifrån en internationell utveckling inom områden såsom politik, ekonomi och kultur (Thörn, 2002). I takt med globaliseringen blir vi även allt mer

beroende av varandra i en tid då rummet utvidgas samtidigt som det sluts beroende på vilka förutsättningar som finns (exempelvis ekonomiskt).

Den teoretiska förklaringsmodell som vi valt att använda oss den här uppsatsen är Zygmunt Baumans beskrivning av globalisering och hur globaliseringen påverkar människor, samhällen och stater världen över. Enligt Bauman (2000) har globaliseringen medfört en social stratifiering som gynnar de människor som har valmöjligheten att flytta och röra på sig, men som missgynnar de som inte har den möjligheten. I och med detta skapas en hierarki människor emellan, inte bara inom länder utan även *mellan* länder. Bauman menar att sättet på vilket befolkningen i ett samhälle delas in, utgår ifrån deras möjlighet till rörlighet, ju högre upp i hierarkin desto större rörlighet och ju längre ner, desto mindre eller ingen möjlighet till rörlighet (Bauman, 2000).

För att förklara individers möjlighet till rörlighet, delar Bauman in människor i dikotomin *turister* och *vagabonder*. En turist är en individ som reser både för att möjligheten finns men även för att det kan inbringa vinster och möjligheter på ett personligt plan. För turisten finns inga, eller väldigt få gränser, de kan röra sig fritt och nå målet på kort tid då gränserna för rummet allt mer suddas ut. Vagabonden däremot, som står i motpol till turisten, reser för att denne inte har något val. Förhoppningen är att resan ska resultera i ett bättre liv, men då vagabondens resurser oftast är mycket knappa är det inte säkert att han eller hon når målet. För vagabonden finns en mängd hinder vad gäller ekonomi, klass och inresetillstånd. Även om vagabonden når det geografiska målet är det inte säkert att det personliga målet uppnås (Bauman, 2000).

För en turist finns inget ”här och ”där” då denna kan ta sig vart den vill på en relativt kort tid. För vagabonden emellertid, är ”här” och ”där” en ständig påminnelse av den begränsade rörligheten då ”här” alltid kommer att vara det lokala och ”där” alltid är platser bortom det platsbundna. Mobilitet är följaktligen, en stratifieringsfaktor i en värld som ständigt är i förändring och som aldrig står stilla. Det finns ett *nära*, ett ställe där man känner sig hemma och är välbekant med och ett *långt borta*, ett ställe där man känner sig osäker, bortkommen och inte riktigt vet hur man ska bete sig. ”Att befinna sig i ett ’långt bort’ innebär att man befinner sig bortom sin horisont, att man är malplacerad och i fel element, att man tigger om problem och fruktar att man ska råka illa ut” (Bauman,

2000:17). Skillnaden mellan det som är nära och det som är långt bort bottnar således i trygghet respektive otrygghet. Vidare menar Bauman att de utvecklade länderna i väst bygger upp en global "berlinmur" gentemot de underutvecklade länder som står utanför. Det genom att "förvägra de andra just den rätt till rörelsefrihet som man lovprisar som den globaliserade världens främsta bedrift och som garant för dessa växande välstånd" (Bauman, 2000:73), som de rika kan dra nytta av de fattigas begränsade möjlighet till att röra sig fritt. För vagabonderna växer murarna i takt med immigrationskontroller och medborgarlagar. De eftersträvarvärda platserna omges allt mer av vallgravar vars broar blir till vindbryggor (för vagabonderna) vid ingången men dit turisten alltid är välkommen (Bauman, 2000).

Thörn (2002) menar att globaliseringen har medfört att människor, enskilt såväl som i större grupper, dagligen förflyttar sig för att tillfälligt eller permanent antingen besöka eller bosätta sig på andra platser. I och med den ökade rörligheten menar även antropologen James Clifford att "rötter (roots) [håller på att] ersättas av rutter (roots)" (Clifford, ref. i Thörn, 2002:111). Dessa resande människor är främst arbetsresande och utbytesstudenter, vilka bidrar till en spridning av kultur/kulturer. Genom att benämna sin kulturella bakgrund i självidentifikationen framstår skillnader och likheter mellan andra personers kultur och identifiering mer tydligt (Thörn, 2002).

4.2 Kultur och kulturella möten

Då etnicitet och kultur ofta går hand i hand har vi valt att redogöra för båda dessa analytiska verktyg, vilka blir användbara då de internationella studenterna kommer i kontakt med såväl den svenska kulturen som andra utländska studenters kulturer.

4.2.1 Kultur

Då det finns flera definitioner på begreppet kultur, beroende på inom vilken kontext det används, återger vi här en definiering av kulturbegreppet från *Sociologiskt Lexikon*. Kultur;

[...] refererar till människors samhälleligt överförda (inlärda) levnadssätt och vanor, till deras materiella och i vid bemärkelse andliga miljö. Vissa distinktioner kan dock göras: för det första, kultur i motsats till natur; för det andra kultur till skillnad från samhälle. (Brante, Thomas, Andersen Heine & Korsnes Olav (red.) 2001:16)

Dessa två distinktioner har olika studieobjekt och vi kommer att utgå ifrån att studera kultur i motsats till naturen, då det är här man kan studera de icke-biologiska val en människa står inför. Kultur i motsats till natur har två huvudmål: att skapa meningssammanhang och att visa regler för socialt handlande (Brante, Andersen & Korsnes, 2001).

Kultur är det som förenar och skiljer människor, utifrån dikotomin likheter och olikheter. Vi ser lättare olikheter då man exempelvis kan säga att ”sådan är inte jag eller ”så gör vi inte i vår kultur”. Kultur kännetecknas även av det som är inlärt och det som förs vidare till nästkommande generationer. Vidare ses kultur som ett system där kultur ”*delas* av en grupp människor och definierar gränserna till andra grupper. Kultur förklaras med andra ord i det *sociala* och i det *mellanmänniska*” (Illman & Nynäs, 2005:28). Kultur är inte något fast och oföränderligt utan kan snarare sägas vara dynamisk, vilket formas av kontexten. Ett problem som ofta uppstår vid definiering och klassificering utifrån kultur är att det som beskrivs är människor som tillsammans formar en kultur, det finns alltså alltid individer inom grupper som i sig själva är unika och genom sin medverkan hålls kulturen levande och stadd i förändring. Illman och Nynäs menar vidare att:

[...] en risk med studier av t.ex. kulturmöten är att individens roll suddas ut helt och hållet: istället för att se mötet som ett möte mellan människor betraktas det som ett möte mellan två abstrakta, opersonliga vilje- och ansvarlösa principer. (2005:30)

4.2.2 Kulturella möten

”Kulturmöten rör möten mellan människor vars kulturer skiljer sig åt i något bestämt avseende” (Stier, 2004:13). Kulturmöten är också det som vi vardagligen kallar kulturkrock, i både positiv och negativ bemärkelse, då det kulturella mötet kräver att det är personer från olika kulturer som möts. Då uppsatsen till stor del handlar om kultur och kulturella möten ser vi det som viktigt att fördjupa kunskapen om mötet mellan kulturer såväl för oss som för läsaren. De kulturella möten vi idag har innefattar de möten med människor i sin omvärld där allt inte är som du själv har tänkt dig eller är van vid. Stier (2004) förklarar att dessa möten, som ibland kan gå lite fel, har med att göra att vi är för dåligt insatta i varandras kulturer. Sällan kan man veta hur mötet kommer att te sig om man inte är insatt i hur de sociala och kulturella normerna ser ut i den andra kulturen. Kulturkrockar uppstår när den ena parten överskrider gränsen för vad som anses vara socialt accepterat inom

kulturen (Stier, 2004). Illman och Nynäs (2005) menar att ett sådant gränsöverträdande kan vara att tala ett språk som inte alla i sällskapet förstår. Gränsen som överträts är själva definitionen på vad medlemmarna inom kulturen står för, och en överträdelse anses som disrespektfullt.

Stier (2004) talar vidare om hur mötet påverkar andra människor, grupper eller samhällen. Oftast tror man att ett möte inte har så stor påverkan, men mötet mellan kulturer påverkar alltid även om det inte är avsiktligt. Dessa kulturella krockar, eller möten, har funnits i alla tider, det är inte ett modernt eller nymodigt ”västvärldsproblem” som vi i dagens moderna samhälle tycks tro. I den takt vår värld idag globaliseras, då avstånden mellan länder och kontinenter inte varit kortare, är det inte konstigt att dessa kulturmöten sker oftare, och att vi lättare lägger märke till nya kulturer (Stier, 2004).

Vid kulturella möten bör vi enligt Illman och Nynäs (2005) se bortom abstrakta kategorier, eller klassificeringar, såsom exempelvis språk, kön eller etnicitet, och det är det förklaringsmodellen ”kultur bortom natur” beskriver, att se bortom de medfödda klassificeringarna. Detta för att se komplexiteten hos den människa man möter, och inte enbart se personen som kvinna eller man, svensktalande eller engelsktalande till exempel. Detta kan dock vara enklare sagt än gjort då människor delar in andra människor i kategorier för att göra sammanhang begripliga. Dessa kategoriseringar, eller fördomar, ändras dock ofta då människan under ett möte blir ett subjekt. Illman och Nynäs (2005) menar dock att ”[V]i kan inte alltid möta alla. Även i den öppnaste och mest fördomsfria människas liv finner vi gränser mellan likhet och olikhet, vi och de, fränder och främlingar” (Illman & Nynäs, 2005:57).

4.3 Klass

Pierre Bourdieus teorier kring olika kapitalformer och sociala rum var hans huvudsakliga studieobjekt, och det är också kapitalteorierna han blivit erkänd världen över för. När vi talar om klass, talar vi ofta om samhällsklass såsom arbetarklass, medelklass och överklass, men vad är det som gör att vi klassificerar på det sättet, och vilka attribut hör till vilken klass? Genom att använda oss utav Bourdieus kapitalteorier vill vi försöka förstå informanternas syn på den svenska skolan utifrån ett klassperspektiv och vilket kapital som individen behöver för att kunna röra sig i vårt globaliserade samhälle. Bourdieu

(1999) visar på att det finns ett samband mellan kapitalinnehav och samhällsklass, då exempelvis ett högt ekonomiskt och kulturellt kapital placerar in individen på en högre position inom det sociala rummet än en person med lågt ekonomiskt och kulturellt kapital, vilken således innehar en sämre positionering i det sociala rummet.

Bourdieu skapade sina kapitalformer utifrån de faktorer som han ansåg skapade klass; ekonomi, kultur, bekantskaper samt osynliga, men inte obetydande, bevis på högre status. Detta till skillnad från exempelvis Karl Marx klassteori där andra faktorer är bestämmande för indelningen i klasser. Dessa kapitalformer har Bourdieu valt att kalla ekonomiskt kapital, kulturellt kapital, socialt kapital och symboliskt kapital. Det ekonomiska kapitalet omfattar individens ekonomiska tillgångar, det kulturella kapitalet skildrar kännedomen om så kallad ”finkultur”, välutvecklat sinne för ”god” smak och god kunskap inom den kulturella sektorn, till denna kapitalform hör även utbildning. Dessa två kapitalformer menar Bourdieu (1999) är de två viktigaste kapitalformerna för individens inplacering i det sociala rummet. I det diagram som Bourdieu skissat upp ”De sociala positionernas rum och livsstilarnas rum” (Bourdieu, 1999:17) kan vi tydligt avläsa de skillnader vad som ses som högt (fint) respektive lågt kulturellt kapital där exempelvis golf är den sport med högt ett kulturellt kapital och fotboll är en sport med lågt kulturellt kapital. Detta visar även på skillnader i status utifrån individens intressen. Diagrammet som redogör för dispositionerna (positioneringarna) i rummet, är inte fasta utan flytande vilket gör att det går att förflytta sig inom rummet (exempelvis vid avslutad utbildning eller byte av arbete).

Det sociala kapitalet innefattar individens sociala kontaktnät, ett högt socialt kapital kan medföra fördelar exempelvis att skaffa en ny lägenhet eller få rekommendationer till arbeten. Det symboliska kapitalet är den kapitalform som kan förefalla svår att förstå, detta då det är bevis på kunnande fastän det inte är något som syns på utsidan, ett examensbevis kan exempelvis resultera i ett högre symboliskt kapital, det kan även handla om att ha en social kompetens. Ett symboliskt kapital är dock först av värde då någon utomstående bekräftar kapitalet. I exemplet med examensbeviset är det symboliska kapitalet först värdefullt vid en arbetsintervju där kunskapen finns på papper och erkänns av utomstående (företaget) (Bourdieu, 1999).

Begreppslista

Nedan förklaras de begrepp och termer som förekommer i vår uppsats, detta för att bringa klarhet för läsaren, samt att precisera hur vi använder oss av dem.

Utbytesstudenter

Med utbytesstudenter avses inresande studenter som deltar i ett utbytesprogram via avtal med svenska universitet och högskolor. Utbytesstudenterna kan komma från EU/EES-länder, såväl som resten av världen.

Free mover-studenter

Tredjelandsstudenter eller ”Free movers”, är de studenter som själva sökt upp en högskola eller ett universitet i ett annat land och ansökt till kurser/program. Dessa studenter kan komma från EU/EES-länder, såväl som resten av världen. Med free movers avses:

personer som beviljats uppehållstillstånd för studier och där beslutet om uppehållstillstånd är fattat mindre än två år innan studierna påbörjades, utrikes födda som invandrat mindre än sex månader innan studiestarten och övriga personer som saknar uppgift om svenskt personnummer i högskolornas studieadministrativa system. (Högskoleverket och SCB, 2009 s. 146)

Internationalisering

Syftar på samarbete mellan nationer, vilket kan sägas likna globalisering men som avser samarbete snarare än en upplösning av gränser.

Socialisationsprocessen

Till socialisationsprocessen tillhör primär och sekundär socialisation, varvid den sekundära socialisationen fortgår under en persons livstid. Människor lär sig ständigt nya saker och anpassar sig efter omgivningens utveckling av normer och regler exempelvis. En person som migrerar måste även insocialiseras i det nya samhället utifrån dess normer, värdegrund och så vidare. Med utgångspunkt i detta kan det uppstå en kulturkrock då det, via socialisationen, inlärd beteendet är annorlunda gentemot det nya samhällets kulturella mönster (Brante, Andersen & Korsnes, 2001).

5. Presentation av material

I följande kapitel kommer vi att presentera det material som vi samlat in via våra enkäter och intervjuer, samt Högskoleverket och Högskolan i Halmstads rapporter och regeringens proposition om avgiftsbelagda studier i Sverige. I relation till vårt syfte kommer vi här att söka svar på vilka faktorer som ligger bakom individens val att söka sig utomlands för att studera. Kapitlet presenteras i tre övergripande teman: globalisering och internationalisering, utbildning samt kultur och kulturella möten.

5.1 Globalisering och internationalisering

Vi börjar vår presentation med att sammanfatta den internationella avdelningens arbete på HH. Ulf Ivarsson på internationella avdelningen på HH är ofta ute på tjänsteresor för att på så sätt profilera HH samt knyta kontakter och avtal med andra universitet och högskolor världen över. Detta är ett led i den internationalisering som högskolan nu står inför på grund av de avgifter som kommer att införas höstterminen 2011. Målet med resorna är att rekrytera nya studenter, upprätta nya avtal med universitet/högskolor samt förnya de äldre. Ivarsson påtalar; ”har man 250 avtal så går ju de ut, och de ska förnyas och det kommer till nya, så en mycket stor del är avtalshantering och det sköter vi centralt”. Vidare berättar Ivarsson att avdelningens uppdrag är att ge stöd åt HH:s organisation för att på så sätt kunna utveckla internationaliseringen och ge kunskap om denna. De gör även förberedelser för att HH skall kunna träda in i det globala 2010-talet.

Med utgångspunkt i HH:s och Ivarssons internationaliseringsprojekt börjar vi med att titta på respondenternas svar på frågan om Sverige var deras förstaval då de ansökt om utlandsstudier. Resultatet från enkätundersökningen visar att 11 av 13 Free mover-studenter har Sverige som sitt förstaval då de ansöker om studier på en utländsk högskola. Av utbytesstudenterna var Sverige förstahandsalternativet för 19 av de 30 tillfrågade studenterna. De som inte hade Sverige som förstahandsval hade bland annat följande länder som sitt val; USA, Tyskland, Kanada och Australien, alltså andra länder i västvärlden.

Då social bakgrund kan påverka valet av utbildning, bad vi våra informanter att berätta om deras bakgrund samt om föräldrarnas påverkan på val av utbildning såväl som föräldrarnas utbildning. För Amelie, som är utbytesstudent från Frankrike, var utlandsstudier ett måste

eftersom hon läser ett internationellt program där studier och praktik utomlands är obligatoriskt. Hennes föräldrar har studerat på högre nivå, det vill säga motsvarande universitet och högskola, och för Amelie fanns därför inte valet att inte studera vidare. Det föreföll sig som en självklarhet. För Olga och Aleksandra, som båda är free mover-studenter skilde sig detta åt. Olga från Ryssland berättade att hon kommer från en medelklassfamilj där båda föräldrarna hade högre utbildning, medan Aleksandra från Vitryssland kommer från en arbetarklassfamilj där ingen av föräldrarna har någon högre utbildning. Båda påpekar dock att det fanns påtryckningar från föräldrarnas sida att de ska studera vidare även om orsakerna skiljer sig åt. Olga, från Ryssland, uppger att:

Most of the people coming from middle class have an option studying somewhere. When I studied in Lithuania the tuition-fees were a little bit higher then it would have been in Russia. [But] It weren't any luxury or something. And here there are no tuition-fees but still my parents help me with the living. Considerable money, but still, there are ways.

Olgas sociala bakgrund gav henne en möjlighet att studera utomlands, vilket hon menar är en betydande faktor för hennes utbildningsval, denna utbildning var föräldrarnas högsta prioritet. Tidigare hade hon själv inte tänkt studera vidare på mastersnivå men när hon fick valmöjligheten föll det sig naturligt. En annan avgörande faktor var att hon inte ville studera i sin hemstad, eller någon annanstans i Ryssland även om det då förmodligen hade varit gratis. Hon har valt Sverige för att hon vill uppleva en ny kultur, där det samtidigt finns många internationella studenter. Det politiska läget i hemlandet inverkar också på valet att studera utomlands:

The problem is that the system is so corrupt and a lot of my friends told me that they not going to pass the exams if they not pay the teacher. [...] People are buying diplomas or they just free-lofting [...]. I don't think I would have half as good education if I were there, unless it's not the super number one university in Russia. (Olga, 2010)

Aleksandras socioekonomiska bakgrund skiljer sig från Olgas. Hon är den enda i familjen som studerat på universitetet. Hennes familj tillhör arbetarklassen och eftersom hennes föräldrar inte hade denna möjlighet, var Aleksandras vidareutbildning högt prioriterat. Vid 16 års ålder bosatte sig Aleksandra utomlands, först på ett college i USA och senare på ett amerikanskt college i Litauen där hon tog sin kandidatexamen. Dessa studier var finansierade med stipendier till skillnad från hennes studier från HH, då hon nu måste

arbeta för att försörja sig. I informationen som finns tillgänglig på HH:s internationella hemsida, aviseras att: ”It is very difficult to find a job here if you don't speak Swedish, so please don't count on being able to support yourself with odd jobs” (Högskolan i Halmstad, *Frequently asked questions*, 2010).

Studenter som inte tillhör EU/EES kan komma att uppleva vissa svårigheter med sina utlandsstudier vilket medborgare inom EU/EES inte upplever. Aleksandra berättar att hennes mastersexamen från HH inte erkänns över huvud taget i hemlandet (förutom möjligtvis inom något stort internationellt företag i huvudstaden Minsk). Trots detta valde hon att studera i Sverige då hon hoppas kunna stanna här efter att studierna är avslutade.

Våra informanter är eniga om att Sverige ett bra val, då en stor del av befolkningen har mycket goda kunskaper i engelska, vilket förenklar mycket för dem. De två studenterna från Östeuropa påtalade även betydelsen av att Sverige är ett utvecklat (väst-)land, till skillnad från hemländerna. Olga berättar att studier på engelska har ökat hennes möjligheter, både på grund av att det skapar fler möjligheter till arbete men även att hon på så sätt träffar många nya människor.

5.2 Utbildning

Detta kapitel är uppdelat i två underkapitel, där vi först presenterar studenternas upplevelser av HH samt vilka skillnader det finns mellan HH och högre utbildning i hemlandet. I det andra underkapitlet redovisar vi studenternas upplevelser av avgiftsbelagd utbildning samt hur Romulo Enmark och Ulf Ivarsson på HH såväl som regeringen tänker kring införandet av utbildningsavgifter i Sverige.

5.2.1 Skillnader mellan HH och högre utbildning i hemlandet

När det gäller skillnaderna mellan utbildningsnivån i hemlandet och den på HH svarar 19 av 43 respondenter att de valde Sverige på grund av att en svensk högskoleexamen är värd mer än en examen i hemlandet. 15 av 43 studenter svarar att de studerar här av andra skäl. Även våra informanter menar att svensk utbildning håller hög standard utomlands. Amelie beskriver det som att: ”Higher education in Sweden, and the whole Scandinavia, has a good reputation”

Då endast en utav våra informanter är utbytesstudent med ett annat hemuniversitet, var hon den enda som konkret kunde berätta om skillnaderna mellan att studera i Frankrike och Sverige. Amelie, beskriver mötet med det svenska utbildningssystemet och då HH specifikt:

In the beginning I had some troubles to understand what the teachers were expecting because I don't have university background, I'm in a business school in France and it's completely different. It is much more theory here.

Skillnaden i vad lärarna förväntar sig och hur man anpassar sig till studierna, upplever hon är en stor omställning. Vilket Amelie dock inte uppfattar som något negativt utan snarare en ovana i jämförelse med det franska utbildningssystemet. Efter hand kom hon in i systemet och när hon väl förstått vilken kunskap lärarna förväntade av henne var det inte svårt längre. Aleksandra och Olga tog sina Bachelor-diplom på ett amerikanskt college i Litauen vars system skiljer sig från det svenska. En av de största skillnaderna är att i Halmstad och Sverige är skolgången inte lika disciplinerad. Aleksandra berättar vidare om disciplinkraven på skolan i Litauen:

I can tell you about Lithuania [...]. We have to be present in every single lecture, if you miss three, it comes with ... you're kicked out of the class [...] If you are late 15 minutes, three times it counts as one miss already. So it's very disciplined.

Aleksandra är också förundrad över hur lite svenska studenter verkar studera. I Litauen hade de alltid något slags projekt att jobba med eller redovisa, medan hon tycker att svenska studenter bara verkar plugga när det är tenta eller någon slags uppsats att skriva. Skillnaden var stor inte bara när det gällde studierna utan även när det gäller relationen lärare/elev, samtliga informanter svarade att de aldrig haft så bra kontakt med lärare som nu.

Here it's just like equal. Students are participating in discussions at class, here it's much more open... students can disagree and argue and it's a part of how people learn things. (Olga, 2010)

Informanterna är eniga om att det i Sverige inte finns den hierarki som återfinns i deras respektive hemland. Olga berättar också att hennes svenska lärare uppmanar henne att läsa ytterligare ett år på högskolan, för att senare kunna doktorera. Hon tycker det är roligt att hennes lärare vet vem hon är som person och inte bara är ett namn på närvarolistan. Amelie berättar att hierarkin på franska universitet är så påtaglig att hon inte kan tilltala

sina lärare direkt: ”You don’t talk to teachers. They are talking to you, but you don’t talk to them” (Amelie, 2010).

Informanterna ansåg även att det i Sverige finns en lagom uppdelning mellan grupparbeten och individuellt arbete. Grupparbetet såg de som en fördel inför det kommande arbetslivet, då man där inte kan välja vilken arbetsgrupp man kommer att arbeta med utan får anpassa sig till sin omgivning. Samtidigt berättar informanterna att de drar sig för att göra grupparbeten med de studenter som är sämre på engelska, både i tal och i skrift, än vad de själva är. Detta resulterar oftast i en mängd extraarbete. Men Amelie uppfattar att samma gäller för de svenska studenterna på de engelska programmen;

Swedes like to remain together; because then they have the impression of that they have to teach the international students how to work the Swedish way. They have the impression of wasting their time and that It’s not their job to teach others

5.2.2 Avgiftsbelagd utbildning

Höstterminen 2011 träder nya regler i kraft gällande studier på högskola och universitet för utlandsstudenter i Sverige. Medborgare från länder utanför EU/ESS, kommer då att få betala en avgift för att studera, en avgift som bestäms av lärosätet. Detta inbegriper endast free mover-studenter som själva söker sig till Sverige för att studera. Skolor som HH har utbytesavtal med kommer inte att behöva betala, då de i sin tur skickar svenska studenter till deras läroverk i utbyte. Utgångspunkten för beslutet grundar sig i den ökning av studenter som söker sig utanför nationsgränserna för att studera världen över, vilket för Sveriges del har inneburit en kraftig kostandsökning, en utgift som utbildningsdepartementet kommenterar på följande vis;

Även om tredjelandstudenterna för med sig mycket positivt till svensk högskoleutbildning är det inte skäl nog för att utan begränsningar erbjuda skattefinansierad avgiftsfri utbildning till alla utländska studenter. Svenska skattemedel bör i första hand täcka behovet av utbildning för svenska medborgare. [...] Sverige är i dag ett av mycket få länder som erbjuder gratis utbildning för samtliga utländska studenter. Inom EU är avgifter för studenter från länder utanför EU, s.k. tredjelandstudenter, det vanliga. (Utbildningsdepartementet, 2010)

På HH studerade 510 free movers under läsåret 2008/2009. Av dessa var 37 från EES-länder, 334 från länder utanför EES samt 139 som tillhör kategorin ”okänt land”.

Pakistan är det land som har flest free mover-studenter representerade på HH, dessa utgör 180 av totalt 510 free movers (Högskoleverket, 2010). Romulo Enmark, rektor på HH berättar i en intervju i *Hallandsposten* att en student kan komma att få betala 80 000–100 000 svenska kronor om året för att studera vid en av de tekniska utbildningarna på skolan. Det kan betyda att HH kan tappa de free mover-studenter som studerar på högskolan, vilket även medför en inkomstförlust som Enmark uppskattar till ca 20 miljoner. Med anledning av detta reser Enmark i dagarna (maj 2010) till Oman för att på så sätt försöka upprätta nya utbytesavtal med lärosäten där och se vilka möjligheter det kan innebära. Resan till Oman kommenterar Enmark på följande vis;

Dels är vi intresserade av lärosäten som är lämpliga att upprätta utbyten med, där det även är intressant för våra studenter att plugga. Men det allra bästa vore förstås om man kunde hitta studenter som är beredda att betala för att läsa hos oss (Enmark citerad i *Hallandsposten*, 2010)

I vår enkät ställde vi frågan ”*If The University had charged tuition-fees I Would still have studied in Sweden?*” 30 av 43 studenter menar att de inte kan tänka sig att studera här om det införs avgifter, 13 av 43 kan däremot fortfarande tänka sig att studera på HH. När det gäller hur de internationella studenterna finansierar sina studier kan vi överlag säga att de med egna besparingar finansierar sin tid i Sverige. Endast en utav enkätens respondenter klarade sig helt utan egna besparingar utan levde enbart på ett stipendium.

Regeringen kommer år 2012 att införa ett nytt stipendieprogram som riktar sig till ”särskilt kvalificerade” från länder utanför EU/EES. Programmet kommer att omfatta 60 miljoner kronor vilka disponeras via en myndighet ut till universitet och högskolor. Dessa stipendier kommer endast att täcka studentens utbildningskostnad, studenterna får alltså själva, som tidigare, stå för levnadskostnaderna (Utbildningsdepartementet, 2010). För att få visum/uppehållstillstånd för studier i Sverige finns följande krav på studenten: du måste studera på heltid det vill säga minst 30HP per termin, ha en giltig sjukförsäkring som täcker studieperioden i Sverige, ha ett giltigt pass samt kunna uppvisa en ekonomi som täcker levnadskostnaderna. Summan för levnadskostnaderna i dagsläget (VT 2010) på 7300 SEK (Migrationsverket, 2010). Enligt informationen på HH:s internationella hemsida, räknas följande utgifter in:

Estimated cost of living	SEK/month
Food	2500
Accommodation	3000
Telephone, TV	450
Medical care, hygiene	200
Clothes, hobby, leisure	500
Course literature	300
Total:	SEK 7300

Källa: Högskolan i Halmstad, *Cost of living*, 2010-02-16.

Totalt blir levnadskostnaden för två terminer; 7300:- x 10 månader = 73 000 SEK. Om fru/make och eventuella barn följer med är tilläggskostnaden 2100 SEK per barn och månad samt 3500 SEK extra per månad för fru/man (Migrationsverket, 2010).

Ivarsson misstänker att studenter från länder som Pakistan, Bangladesh och Indien kan upphöra att resa till Sverige för att utbilda sig på grund av avgifterna. Ivarsson tror även att avgiftsbelagda utbildningar på sikt kan medföra att vissa program och kurser kommer att få läggas ner på grund av för litet antal sökande, vilket vore en förlust för de svenska studenterna (Ivarsson, 2010). Uppenbarligen är det få svenska studenter på en del kurser, Olga berättar: "In my program, it's very small, and we have maybe two or three Swedish people" (Olga, 2010). Aleksandra har även en liknande uppfattning då det i en väns klass går tre ryssar och resten är från Bangladesh (Aleksandra, 2010).

Vad anser våra informanter om de nya reglerna? De är eniga om att det är synd att Sverige och HH kommer att införa avgifter och berättar om de diskussioner som förts bland free mover-studenter angående avgifterna:

It will be a big problem I think, because it's going to be very expensive. I've heard that it's going to be like 7000€ per year (≈70 000 SEK) If you compare the wages, in Eastern Europe for example you know, it's impossible, you just wont make it. [...] Even though for European union I think, some of them say that it's already expensive. And a lot of the people they come here for the masters, they came here cause it's for free. And now it's just going to be, I don't know... I think it's a big mistake. (Aleksandra, 2010)

Både Olga och Aleksandra uppger att de i hemlandet kan beviljas lån för studier, till en ränta som ligger på ca 25 procent och då blir frågan vilket universitet man väljer. Olga menar exempelvis att ”since I’ve never heard about Halmstad and about Halmstad Högskola, I think if I had to pay the tuition-fees I would go to more well-known universities” (Olga, 2010). Amelie som är utbytesstudent från Frankrike, berörs inte av avgifterna, men har ändå kommit i kontakt med den diskussion som förs bland free movers. Amelie har två vänner, som blivit antagna på mer välkända skolor än HH från början. Men då de kommer från länder som inte tillhör EU/EES blir det alltför dyrt att studera där och de har därför sökt sig till HH.

5.3 Kultur och kulturella möten

De internationella studenter som kommer till HH får, innan de kommer hit, ge önskemål om boende. Många studenter väljer då, av ekonomiska skäl, *Strandparken* på Östra stranden som förstahandsval. Då en stor del av de bostäder som HH tillhandahåller finns i detta område hamnar således många av de internationella studenterna där oavsett deras önskemål. Även våra informanter uppger att många internationella studenter inhyses på Strandparken, vilket försvårar integrationen för dem.

Våra enkätsvar visar att huvudparten tycker att svenskar är svåra att lära känna, endast 8 av 43 respondenter anser att svenskar är lätta att lära känna. Våra informanter understryker däremot att svenskar inte är svåra att ta kontakt med, de tror snarare att de gillar att hålla sig för sig själva. Utbytesstudenter och free movers umgås således med få svenskar. De får däremot lära känna nya kulturer vilket de anser är bra. De internationella studenterna i Halmstad umgås ofta i ”kontinentala gäng” istället för nationsvis, alltså; Européer för sig, Asiater för sig och studenter från Mellanöstern för sig och så vidare enligt våra informanter. De har ingen uppfattning om varför det är så, men de tror att det kan ha att göra med att kulturen är mer lika varandra, Olga berättar:

I lived with a Chinese girl the first semester, and she wasn’t in to that she just didn’t want to; she seldom joined us when we had a party at home. She had her Chinese friends over and they were hanging out by themselves (Olga, 2010)

Skillnaderna mellan de olika kulturen studenterna möter har varit en stor omställning. Infromanterna anser att detta tillsammans med jämlikehten i Svierige har varit stora

omställningar gentemot hur de har det i hemlandet. De menar att Sverige är ett mycket jämställt land i jämförelse med hemländerna. Kvinnor här är mer fria att göra det de vill, Amelie berättar att företeelser som exempelvis att vara berusad offentligt anses otänkbart för en kvinna i Frankrike, medan det i Sverige inte ses som ett avvikande beteende för kvinnor (Amelie, 2010). Olgas föräldrar uppfostrade henne till att vara en självständig kvinna, vilket senare har lett till att hon vågar slå sig fri från det ryska samhällets mer traditionella könsroller och kan leva mer fritt här i Sverige. Olga berättar även att om en kvinna i hemlandet är ogift vid 22 års ålder, riskerar hon att förbli ogift hela livet vilket ofta ses som ett misslyckande. Här i Sverige har hon kommit till insikt att det inte är någon brådska med att skaffa familj (Olga, 2010). En annan företeelse de finner annorlunda gentemot hemlandet är hur svenskar hanterar konflikter eller snarare undviker dem då svenskar, enligt Amelie, är konflikträdda.

Utifrån resultatet från vår enkät så svarade 36 av 43 respondenter, att de valde Sverige, för utlandsstudier, för att de ville uppleva en ny kultur, endast 3 av 43 studenter svarade att de inte valde att studera i Sverige på grund av detta. Aleksandra påpekar också att det inte bara är svensk kultur man måste lära känna, då det även finns flera nationaliteter på HH.

It's a lot of Chinese people, Iraq, Bangladesh, India. You know all those countries;
I've never encountered them as much as here. Which also was... Hello Sweden!
Hello China! (Aleksandra, 2010)

Detta gör det svårt att veta hur man ska förhålla sig till andra studenter i början, kanske är det därför utbytesstudenterna håller sig till kontinentala "gäng", så de vet hur man ska närma sig varandra utan att kränka någon annans kulturella normer. Kulturkrockarna man stöter på är alltså inte bara de med det svenska samhället och Aleksandra förklarar vidare att:

I had cases when a [muslim] guy would come up and he would start talking to me and introduce himself and I introduce myself and I say 'nice to meet you' [varpå hon sträcker fram handen] and he say 'no no no, we don't shake hands'

Under arbetets gång har vi kunnat se på våra studieobjekt på ett annat sätt än vad vi gjorde i ett inledande skede. Till en början observerade vi att kinesiska studenter höll sig i egna grupperingar vilket även var fallet för studenter från Pakistan och Bangladesh. Efter ett tag kunde vi även urskilja grupperingar från Afrika samt grupperingar av europeiska studenter. Särskilt tydligt var detta i HH:s datasalar och studierum men även på

Högskolebiblioteket kunde vi urskilja att de franska studenterna arbetade tillsammans likväl som tyska och holländska. Vid de tillfällen vi delade ut våra enkäter kunde vi även urskilja att det fanns grupperingar även under föreläsningarna, kineser satt för sig, pakistanier för sig, svenskar och studenter med kaukasiskt utseende för sig.

Sammanfattningsvis är de största kulturella skillnaderna som de internationella studenterna stöter på av olika karaktär beroende på hemland. De måste lära sig att respektera både den svenska men även andra internationella studenters kultur. De måste även anpassa sig till ett system där kvinnor och män är mer jämställda än i deras hemländer.

6. Sociologisk analys

I detta kapitel kommer vi att tolka och analysera vår empiri utifrån de sociologiska teorier och begrepp som redovisades i teorikapitlet. Med utgångspunkt i vår frågeställning och vårt syfte kommer vi att söka svar på vår frågeställning, vilket syftar till att skapa en förståelse för det ämne vi vill belysa. Kapitlet är indelat i tre övergripande teman; Rörelse i globaliseringens tidevarv, klass och kulturella skillnader.

6.1 Rörelse i globaliseringens tidevarv

I dagens globaliserade värld finns möjligheter som, historiskt sett, inte funnits tidigare. Med anledning av de nya och enklare resmöjligheterna har gränserna suddats ut allt mer och det går numera fort att ta sig från punkt A till punkt B, förutsatt att individen har tillräckligt ekonomiskt kapital.

Som Thörn (2002) påpekar sprids kulturer i takt med den ökade globaliseringen. Människor, vilka är bärare av koder och kunskaper, rör sig dagligen över olika gränser. De internationella studenterna har en stor del i denna kulturella spridning. De inresande studenterna tar med sin kultur till Sverige och för sedan med sig den svenska kulturen till hemlandet efter studiernas avslutande. Det sker således även ett slags kulturutbyte mellan länder, vilket resulterar i en större förståelse för andra kulturer. Huvudparten av våra respondenter och informanter sade att upplevelsen av att erfara en ny kultur var en viktig faktor för utbildningsvalet. Trots detta så umgås de snarare med andra studenter från hemlandet eller människor av liknande kulturell bakgrund. Förhoppningen av att möta nya

kulturer kan sägas ha grusats med anledning av att kulturkrockarna blev allt för stora och resulterade i att de snarare söker sig till de mer igenkännbara och trygga än att så att säga kastas ut på marknaden för kulturella möten. Sociala normer, traditioner och kulturella uttryck är således en synnerligen avgörande faktor för studenternas möten med andra internationella studenter men även de svenska. Många av dem har själva (mer eller mindre) valt att (kulturellt) segregera sig i nationella eller kontinentala grupper snarare än att integreras med svenskar eller studenter med en mycket annorlunda kulturell bakgrund. Vilket kan vara förklaringen till att vi på HH kan se att de internationella studenterna ofta rör sig i denna typ av grupperingar.

Globaliseringen och internationalisering medför att utbildning inte längre är platsbunden (Bauman, 2000), vilket öppnar upp nya möjligheter för individen att fortbilda sig inom exempelvis ämnen som inte finns tillgängliga i hemlandet. Bauman (2000) delar in de globala resenärerna i dikotomin; turister och vagabonder. Våra informanter skiljer sig här åt utifrån de kriterier som knyts till de två kategorierna utifrån deras socioekonomiska bakgrund. Detta då klassbakgrunden påverkar möjligheten att röra sig och som Bauman påpekar stratifieras människor utifrån sin möjlighet att resa. Turisten står högt i hierarkin medan vagabonderna tillhör de lägre skikten. Våra två informanter från Östeuropa kan än så länge sägas vara turister, eller ofrivilliga turister då möjligheten till vidareutbildning finns i hemlandet men som de valt bort. För vagabonden finns inte möjligheten att studera i hemlandet, de måste röra sig i ett försök att nå uppsatt mål. Då de stratifieras in i en hierarki utifrån sin möjlighet att resa är det dock svårare för dem att lyckas.

Bauman (2001) beskriver att det finns otaliga hinder på vägen för en vagabond. Hinder som kan inbegripa allt från ekonomiska, politiska eller kulturella svårigheter men även att få inresetillstånd kan vara problematiskt beroende på hemland. Att geografiskt sett nå målet är heller ingen garanti för att det personliga målet skall uppnås. Så är dock inte fallet för turisten heller, men turisten har helt andra förutsättningar att klara sig igenom svårigheter då förevarande i sin tur backas upp av klasstillhörighet, ekonomi och samhälle på ett helt annat sätt då turisten är mer välkommen än vagabonden. Detta kan vi återse i vår empiri; utbytesstudenter och studenter från EU/EES får ett helt annat stöd från skolan än free movers från länder utanför EU/EES. Detta kan ses som en slags indikation på att

dessa studenter skall ”fasas ut”. Förutvarande tolkar vi som att Sverige vill införa en bättre kontroll över hur många studenter som kommer hit och var ifrån de kommer.

Internationella studier är som vi tidigare nämnt ett tydligt tecken på globaliseringen och den ökade rörligheten. Införandet av internationella program och kravet på utlandsstudier är också i allra högsta grad en konsekvens av detta. Med en allt mer ökade efterfrågan på arbetstagare med internationella och transnationella kunskaper, av multinationella och transnationella företag (Thörn, 2002) blir möjligheten till rörlighet och i utbildning en ännu viktigare faktor i den globala hierarkin. Klassificeringen utifrån möjligheten till rörlighet kan även kopplas till studenternas integrering med andra kulturer. Som turist är möjligheterna större, de har även själva valt att resa och genom det uppleva nya kulturer. Vagabonderna däremot reser för att de måste, i förekommande fall kan anledningen vara att det är den enda möjligheten till en utbildning på högskolenivå. De kulturella mötena kan i dessa fall ses som ett slags oundvikligt ”ont” som måste genomlevas för att nå det personliga målet.

6.2.1 Ofrivilliga turister och EU:s förstärkta gränser

Fri rörlighet är en av de frågor som drivits hårt av EU. Människor som är EU-medborgare skall ges möjlighet att bryta upp och förflytta sig till en annan plats inom unionen där det tror sig ha bättre möjligheter (ekonomiskt, socialt osv.). Detta beskriver Bauman (2001) som att västvärlden bygger upp en ”global berlinmur” gentemot de (ofta) fattiga länderna utanför. Med införandet av studieavgifter på svenska universitet och högskolor kan sägas att denna metaforiska mur förstärks och blir än mer svårgenomtränglig för utomstående, det vill säga för de med sämre ekonomiska resurser vilka företräds av vagabonder. Studieavgifter blir ännu en faktor i stratifieringen av människor och som vi ser i vårt resultat så är ekonomiska förutsättningar en av de mest avgörande faktorerna till utlandsstudier. Terminsavgifterna kommer således att medföra ytterligare begränsningar i individens möjlighet att resa, detta i en värld som ständigt är i rörelse och lokaliteten anses vara det icke eftersträvarsvärda.

Informanterna Olga och Aleksandra som båda kommer ifrån Östeuropa och länder som inte är medlemmar i EU/EES, reste till Sverige för att de känner att det inte finns några utvecklingsmöjligheter i hemlandet. Deras situation som free movers medför att de är en

slags, som Bauman (2000) benämner det ”ofrivilliga turister” då de har möjligheten att resa (ekonomiskt sett) men situationen i hemlandet gör att de känner sig tvingade att resa istället för att stanna kvar. Ur ett ekonomiskt perspektiv pendlar även Aleksandra något mellan ofrivillig turist och vagabond, då hon inte har den stabila ekonomiska situation som de andra två informanterna har. I fall hon skulle bli avskedad från sitt jobb skulle ekonomin bli ett stort hinder för hennes utbildningsplaner, vilket i sin tur leder till att hennes personliga mål med resan inte uppfylls. Olga som på grund av den politiska situationen och utbildningssystemet i hemlandet har valt att resa utomlands för att studera kan även hon sägas vara en ”ofrivillig turist” eftersom systemet i hemlandet påverkade valet i stor utsträckning.

Regeringskansliet försvarar införandet av studieavgifter med att många länder inom EU/EES redan har avgiftsbelagda utbildningar. För att konkurrera om studenterna och därmed även de pengar som dessa inbringar vill Sverige nu konkurrera med kvalitét snarare än kostnadsfri utbildning. Som Bauman framhåller så omges de mest eftersträvansvärda platserna av hinder vilka kan vara ekonomiska men även geografiska. Platserna omges även allt mer av ”vallgravar” vars broar endast är tillgängliga för turister (Bauman, 2000), med andra ord de som har goda ekonomiska förutsättningar. För vagabonderna blir broarna istället till vindbryggor som fälls upp då de försöker resa in. Vindbrygge-metaforen blir användbar då vi tittar på de krav som finns på internationella studenter som vill resa till Sverige. För att få inresetillstånd i Sverige som student krävs det att man kan uppvisa en stabil ekonomisk situation som täcker levnadskostnaderna under studietiden. Kan detta uppvisas fälls ”vindbryggan” över vallgraven ner, men misslyckas man så fälls inte bron ner och följaktligen finns det inget sätt att ta sig över till andra sidan. För vagabonderna byggs fler och fler hinder upp i takt med att EU växer sig starkare och murarna utåt förstärks. Exempel på detta menar Bauman (2001) är strängare passkontroller samt allt hårdare krav vid migration.

Sammantaget kan vi se att globaliseringen och internationaliseringen har påverkat utbildningen. Möjligheten att åka utomlands är numera enklare än det varit tidigare, oavsett klassbakgrund. En faktor för free mover-studenterna kan vara att det inte ges möjlighet att studera i hemlandet, varpå de blir ”ofrivilliga turister” Den ekonomiska situationen är dock fortfarande en mycket avgörande faktor vilken bestämmer vilken typ

att resenär individen kan sägas vara. Inom EU/EES är nationell härkomst även viktigt, medlemmar inom unionen kan till stor del sägas vara turister eller ofrivilliga turister i och med EU:s bestämmelse om fri rörlighet. De studenter som kommer från länder utanför EU placeras in i Baumans två kategoriseringar utifrån ekonomi i en allt större grad. De rika är till stor del turister, medan de fattiga antingen är ofrivilliga turister, vagabonder eller helt enkelt fasta i sin lokalitet och ges inte möjlighet till rörelse över huvud taget.

6.2 Klass

Detta avsnitt är uppdelat i två delar, först analyseras de internationella studenternas ekonomiska och kulturella kapital utifrån socioekonomisk bakgrund och senare analyseras de utifrån socialt och kulturellt kapital.

6.2.1 Ekonomiskt och kulturellt kapital

Utifrån Bourdieus (1999) teori om de olika kapitalformerna är ekonomiskt och kulturellt kapital det som är överordnat de andra två kapitalformerna, symboliskt och socialt kapital. För Olga som redan har ett visst ekonomiskt kapital i form av de pengar hon får från sina föräldrar, har hon ett högre kapital än vad Aleksandra har till förfogande. Det ekonomiska kapitalet ger en större frihet att röra sig inom de flesta fält. Våra informanternas kulturella kapital är av varierande grad, Amelie och Olga har ärvt sitt kulturella kapital på grund av föräldrarnas högre utbildning. Vi kan då säga att Amelie och Olga vidmakthåller den samhällsklass de fötts in i, medan Aleksandra är en klassresenär, då hon förbättrar sitt utgångsläge för att kunna tillägna sig både högre ekonomiskt och kulturellt kapital. Studier på högskola/universitet menar Bourdieu (1999) ger ett högre kulturellt kapital då man med studiernas hjälp når högre tjänstemannatitlar och på så vis ett högre ekonomiskt kapital. Ekonomiskt kapital är, som vi påpekat tidigare, en förutsättning för att kunna studera utomlands. För att få Visum/inresetillstånd som free mover måste studenten kunna uppvisa att de kan försörja sig själva i Sverige, det vill säga de 7300 SEK per månad (73 000 SEK per år) vilket skall täcka levnadskostnaderna.

Olga, vars socioekonomiska bakgrund tillhör samhällets mellanskikt, har på grund av föräldrarnas ekonomiska kapital kunnat resa till Sverige. Aleksandra, vars socioekonomiska bakgrund tillhör det lägre samhällsskiktet, har istället själv fått arbeta ihop till den ekonomi som krävs för att kunna resa hit och studera. Detta är också en skillnad

Bourdieu (1999) visar i ”De sociala positionernas rum och livsstilarnas rum” där individen placeras in utifrån sitt totala kapital. Att tillhöra ett skikt i samhället där pengar inte är en bristvara gör att man lättare kan lägga undan pengar för utbildning, vilket på lång sikt även gynnar såväl det kulturella och sociala kapitalet som det symboliska. En utbildning gör det även möjligt att tillägna sig en bättre position inom de fält man är verksam i exempelvis inom det kulturella fältet (Bourdieu, 1999). Utifrån Bourdieus teori om total kapitalvolym kan sägas att Olgas föräldrar innehar ett högre totalkapital då hennes föräldrar för det första har studerat på högre nivå vilket ger kulturellt och symboliskt kapital. Större totalkapital leder även till bättre löneinkomster, alltså högre ett ekonomiskt kapital. Då hon ansökte om studier på kandidatnivå valde hon mellan Ryssland och Litauen, men kunde på grund av föräldrarnas tillgångar välja Litauen trots att terminsavgifterna där är högre.

Då utbildning blir avgiftsbelagd för free movers år 2011, menar både Olga och Aleksandra att de inte skulle kunna klara av de nya omkostnaderna vilka skulle minst fördubblas. Avgifterna skulle alltså försvåra deras situation avsevärt i frågan om utbildningsmöjligheter, och därmed även tillgodose sig nytt kapital för att höja sin status. När det ekonomiska kapitalet saknas, finns alltså inte möjligheten att kunna klättra inom hierarkin på det sociala fältet. För framförallt free movers är en stabil försörjning en viktig och avgörande faktor då de söker sig utomlands för att studera. De avgifter som införs 2011 tror HH och dess rektor Romulo Enmark kommer att medföra att färre free movers kommer att söka sig till HH. Därför reser Enmark till Oman för att upprätta utbytesavtal, marknadsföra HH och genom detta locka nya studenter till högskolan. Anledningen till att valet är just Oman är att det är ett rikt land, vars medborgare har ett högt ekonomiskt kapital och därmed möjligheten att betala den högre kostnaden. År 2012 beräknas dock ett nytt stipendiesystem införas för studenter utanför EU/EES. Detta för att särskilt duktiga studenter skall premieras och få en chans att komma till Sverige och för att studera. På så vis kan fler tillgodogöra sig ett högre kulturellt kapital vilket i globaliseringens tid, enligt Thörn (2002) kan komma öka välbördet i fler länder, då kunskap premieras. Med fler studenter från fattigare länder minskar klyftan länderna emellan om dessa studenter tar med sig sina kunskaper till hemlandet. Stipendiepengarna täcker dock endast avgiften för själva utbildningen och inte levnadskostnaderna.

Den socioekonomiska bakgrunden är alltså i stor grad en avgörande faktor för valet av studier utomlands. Våra informanter som tillhör mellanskiktet påtalar att det aldrig funnits några andra alternativ än att studera vidare på högre nivå då deras föräldrar har gjort det. Utbildningsval kan alltså knytas till föräldrarnas kulturella kapital i och med den kapitalvinst de tillägnat sig genom sina studier. Kulturellt kapital menar vi, likt Bourdieu (1999), till viss del går i arv, då föräldrarna i socialisationen tidigt värderar barnets utbildning. Kunskaper inom det fält de rör sig inom lärs även vidare som en del inom uppfostran. För barn till föräldrar med högre kulturellt kapital är det även lättare att röra sig inom vissa kretsar såsom exempelvis den akademiska världen då de mer eller mindre socialiserats in i det. I Aleksandras fall, där föräldrarna själva inte haft något högre kulturellt kapital menar vi att man sett dotterns förmåga att ta till sig kunskap och sedan kämpat för att hon ska få möjlighet att genom stipendium studera utomlands. För personer som är i Aleksandras situation, krävs det således att alla nya regler och normer för de olika fält hon kommer att röra sig inom, måste läras in från grunden. Personer från de lägre samhällsskikten, alltså de med lägre total kapital, måste således insocialiseras på äldre dagar för att tillägna sig det fältspecifika kapital som krävs och sedermera öka sin status. Här kan vi alltså återigen tydligt se hur ett ekonomiskt kapital är betydande för vidareutbildning på högskola/universitet. För vissa av studenterna hade det varit mycket svårt att studera utomlands om det inte varit för att vi i Sverige för nuvarande har en avgiftsfri utbildning.

Sammanfattningsvis kan vi alltså se att tillgången till eller avsaknaden av ekonomiskt kapital är i stor grad avgörande för individens möjlighet till vidareutbildning. Kontentan är alltså att: ekonomiskt kapital kan omvandlas till kulturellt kapital genom studier, vilket leder till högre status inom det fält individen är verksam inom. Genom detta tillägnar sig individen även ett större total kapital vilket gör det möjligt att få en bättre position i det sociala rummet.

6.2.2 Socialt och symboliskt kapital

Då det sociala och det symboliska kapitalet till stor del beskriver upplevelsen av studierna och det sociala samspelet mellan andra studenter, redogör vi här för de samband vi funnit mellan värdet av ett utbildningsbevis samt hur ett högt socialt kapital ligger till grund för hur man knyter nya kontakter på HH.

Olga berättar för oss om förhållanden på universitet och högskola i hemlandet Ryssland, där studenter kan tvingas att betala för att få ut sitt betyg, bli godkänd på en tenta eller att de helt enkelt kan köpa sig till en examen. Om vi analyserar detta utifrån ett kapitalteoretiskt perspektiv kan sägas att ekonomi är förutsättningen för att studenten skall kunna tilldelas såväl kulturell som symboliskt kapital. Det symboliska kapitalet är som sagt den kapitalform som inte syns, vilket ett examensbevis är ett bra exempel på. Här ställer vi oss frågan om man kan köpa sig till ett kulturellt kapital? Svaret på detta torde vara nej. I Ryssland kan man köpa ett examensbevis, alltså det symboliska kapitalet men det kulturella kapital som studenten tillägnar sig på vägen dit går man miste om då man försöker ta en snabb genväg. Bourdieu (1999) menar även att det syns tydligt i ett specifikt sammanhang om en person inte har det fältspecifika kapital som krävs för att kunna röra sig i rummet. Då det fältspecifika kapitalet lärs in under en längre tid är det mycket svårt att spela som om man hörde hemma där.

19 av 43 respondenter svarade att de studerade i Sverige för att utbildningsbeviset är mer värt än i hemlandet. Det kulturella och symboliska kapital som en svensk utbildning för med sig har alltså högre status i hemlandet, vilket resulterar i en bättre positionering inom de fält de senare kommer att arbeta inom. Våra tre studerande informanter är även eniga om att utbildning i Skandinavien i allmänhet och Sverige i synnerhet har gott rykte utomlands. Således kan vi säga att svensk utbildning besitter ett högre kulturellt och symboliskt kapital. Om detta beror på utbildningen i sig eller utbildningens bredd och nivå tillsammans med det faktum att det är avgiftsfritt är däremot tillsvidare osagt.

Amelie påpekar att två av hennes vänner, som är free movers, har berättat att de inte hade kommit till HH ifall det hade varit avgiftsbelagt i dagsläget. Vännerna hade ansökt och kommit in på Copenhagen Business School, vilket anses vara en bättre skola utbildningsmässigt, de avsåg dock sina platser på grund av att de inte hade tillräckliga ekonomiska resurser för att läsa där. Det ekonomiska kapitalet, eller rättare sagt avsaknaden av ekonomiskt kapital, blev alltså den avgörande faktorn för just dessa studenter. Olga berättar dock att, även om hon är nöjd med den utbildning hon går här, att om hon hade varit tvungen att betala terminsavgifter så hade hon valt en annan högskola än HH. Detta på grund av att hon tidigare inte hört talas om HH specifikt utan mer Sverige som helhet.

Det symboliska kapital som följer med att ha studerat på universitet och högskola kan vara både geografiskt bundet och kontextbundet. Länder utanför EU/EES tar inte alltid emot examensbevis från högskolor/universitet inom unionen, vilket gör att det kulturella och symboliska kapital som studenterna tillägnat sig i Sverige inte ger dem erkännande i hemlandet. Detta påverkar i sin tur såväl positioneringen inom det fält de har för avsikt att arbeta inom, såväl som att tillägna sig en bättre klassmässig positionering i den sociala hierarkin, utifrån total kapital och status. Trots detta valde informanterna ändå att studera i Sverige, då det öppnar upp för möjligheten att träda in på den globala arbetsmarknaden med ett examensbevis från ett svenskt lärosäte. Således har det symboliska kapitalet en slags osynlig makt över både kulturellt och ekonomiskt kapital, då studenterna kan välja ett lärosäte där statusen är högre än liknande utbildningar i hemlandet.

En kapitalform som kan sägas vara både kulturell och symbolisk är språk och språkkunskaper. Våra informanter påtalar att en av faktorerna till att Sverige är ett bra val vid utlandsstudier är då en stor del av befolkningen talar engelska och många har dessutom väldigt bra engelska språkkunskaper. Detta kan sägas underlätta inom alla områden såväl kulturellt, socialt och integrationsmässigt. Informanterna bedömde även att det, för att få ett så bra resultat som möjligt vid grupparbeten, var det viktigt att gruppmedlemmarna höll en jämn nivå både språkligt och kunskapsmässigt, för att senare undgå att göra ett dubbelarbete, här kan alltså både det språkliga (symboliska och kulturella) och den kunskapsliga nivån sägas få betydande roll. Som Olga berättar så ökar även chanserna för socialt kapital, det vill säga att utveckla ett socialt nätverk, då både den migrerande studenten och det land de reser till har kunskaper inom samma språk. Detta för även med sig både nya kontakter och vänner samt möjligheter till ett framtida arbete. Att bygga ett socialt nätverk i ett nytt land kan annars vara svårt, särskilt då de språksamtalas/ används är ett annat än modersmålet, många av dem börjar även från ruta ett igen vad gäller det sociala kapitalet och de sociala kontakterna.

För att sammanfatta det hela kan vi peka på att utifrån att svenskar är bra på engelska, är språket en avgörande faktor för valet av att studera i Sverige. HH i allmänhet och Sverige i synnerhet har ett gott rykte utomlands vad gäller utbildning. Det symboliska kapital som studenten tillägnat sig efter att ha tagit ut en examen här är alltså betydelsefull. Språket är också viktigt för att kunna skapa sig ett socialt nätverk i det nya landet. Språkproblem kan

medföra en svårighet att integreras i högskolemiljön och i det svenska samhället och möjligheterna att umgås med människor utanför den egna språkliga eller nationella tillhörigheten minskar alltså i och med detta.

6.3 Kulturella skillnader

Globaliseringen och nya resmöjligheter har lett till att rummet vidgats, gränserna är inte längre lika begränsade som de tidigare varit. Människor kan nu enklare förflytta sig och det möjliggör fler möten människor emellan. På detta sätt sprids kulturer och traditioner vilket skapar ett öppnare klimat och en bredare förståelse för andra människors livsföring.

Våra informanter är eniga om att det stundtals är svårt att möta en kulturell inställning som ligger långt bortom deras egna. De berättade också att det inte bara är den svenska kulturen de behövt anpassa sig till, utan även de övriga internationella studenterna på HH som de möter. Brante, Andersen & Korsnes (2001) menar att ett utav kulturens huvudmål är att skapa regler för socialt handlande. Då Aleksandra mötte en muslimsk man visste hon inte att han, på grund av sin kultur och religiösa trosföreställning, inte skakade hand med kvinnor. ”We don’t shake hands” fick hon avvisande till svar på sin hälsning vilket kan ses som ett typexempel på en kulturkrock då de individer som möts inte känner till den andres sociala och kulturella normer. Som Illman & Nynäs (2005) påpekar är detta även ett exempel på hur en individ på grund av okunskap om den andres kultur (oavsiktligt) överskrider den andre personens uppfattning om gränser. Den här typen av kulturkrock och kulturella möten är dock vanligt i ett inledande skede i en annan kultur. Man måste alltså så att säga uppleva vissa gränsöverskridanden och kulturkrockar innan man tillägnat sig kunskapen av hur man bemöter människor från olika specifika kulturer.

Många av de internationella studenterna inackorderas av studentkåren på Strandparken, vilket våra informanter menar kan medföra svårigheter att lära sig om och integreras i den svenska kulturen. De internationella studenterna umgås även enligt våra informanter och respondenter mestadels med varandra. En konsekvens av denna mer eller mindre självvalda segregation är att det dock kan leda till fler missförstånd, likt Stier (2004) menar när han talar om vikten av förståelse bortanför den egna kulturen. Kultur är således något som förklarar de sociala normer och de gränsdragningarna som särskiljer en kultur med en annan utifrån olikheter och likheter.

Enkäten visade att de internationella studenterna kom till Sverige bland annat för att utöver studierna uppleva en ny kultur. Detta är anmärkningsvärt, då de själva inte får till stånd mötet med de svenska studenterna, utan håller sig till den trygghet de skapat med personer som haft en någorlunda lik uppväxt som sig själva. Olikheter och likheter ter sig dock olika från individ till individ vilket gör att kulturkrockar och möten är subjektiva av den anledning att det som en individ uppfattar som en viktig gräns, kan för en annan person vara helt obetydlig. Brante, Andersen & Korsnes (2001) menar att detta sker med anledning av att kultur är en social konstruktion och barnet fostras in i samhället av föräldrar och tidigare generationer. Kulturen utvecklas och anpassar sig även till det rådande samhällsklimatet, och barn av samma generation görs medvetna om de kulturella och sociala normer och värderingar som de omges (Illman & Nynäs, 2005).

Informanterna berättar att det finns svårigheter i studiesituationen när det kommer till kulturella möten. Det är, enligt informanterna, svårt att samarbeta med vissa nationaliteter, svenskar bland annat. Informanterna antog att det berodde på att svenskar ser det som att det inte är deras jobb att lära de internationella studenterna det ”svenska sättet” att arbeta och få saker gjorda, det vill säga de tillvägagångssätt som de lärts in under hela deras skolgång. I relation till Brante, Andersen & Korsnes (2001) där kulturen är det rum där man upprätthåller de inlärdade vanor man har sedan socialisationen, tyder detta på att svenskar gärna håller sig till sig själva då de, på sin egen ”hemmaplan”, inte är tvungna att öppna upp för nya kulturer.

Vad gäller den kulturella anpassningen ter det sig för våra informanter som normalt att försöka anpassa sig till den kultur de möter i Sverige. Att vilja anpassa sig till det nya landet beskriver Stier (2004) som att det är viktigt att förstå sin plats i kulturen. Av den anledningen värdesätts värderingar och fritidsintressen högre än den kulturella bakgrunden. Detta är också ett exempel på kulturellt gränsöverskridande där utgångspunkten är, att istället för att stanna hos det ”kända”, träda över en kulturell gräns för att det på andra sidan finns likheter på en annan nivå. För att exemplifiera detta kan vi titta på då Olga berättar om sin förra rumskompis. Då Olga ville lära känna nya människor och möta nya kulturer den första terminen på HH, valde de att festa för att senare gå till en klubb i centrala Halmstad. Rumskompisen ville emellertid inte delta i dessa sammanhang, istället bjöd hon hem sina (nya och gamla) vänner, alla från hemlandet.

Kulturella och sociala skillnader genomsyrar ofta hela samhällen. Skillnaderna mellan universitet och högskolor länder emellan är alltså inget undantag. Amelie, påpekar att skillnaderna mellan hennes skolor var förhållandevis stora. Detta framförallt i två bemärkelser; i mötet med läraren men också i sättet hur studenterna lägger upp sina studier. I Amelies möte med HH förstod hon snabbt att undervisningen här öppnar upp för en dialog mellan lärare och elev. I sin sekundära socialisation i skolan har hon lärt att inte tala direkt till sin lärare, undervisningen sker oftare alltså likt en monolog från läraren, en envägskommunikation. Då kultur som begrepp innefattar regler för socialt handlande (Brante, Andersen & Korsnes, 2001), är det inte ovanligt att studenterna uppfattade mötet med skolan som en krock då undervisningen var upplagd på ett sätt som de inte alls var vana vid. För att återknyta till Bourdieus (1999) klassteori har vi sett att det finns en kulturell och social skillnad mellan de som arbetar inom högskola och universitet gentemot de studenter som läser där. Positioneringen på det specifika utbildningsfältet (ex. sociologi) är mer hierarkisk i exempelvis Frankrike utifrån både kulturellt och symboliskt kapital. Denna differentiering utifrån status sker både mellan dem som arbetar där, det vill säga mellan exempelvis en professor och en doktorand och mellan dem som föreläser och de som är studenter. I Sverige finns såklart denna uppdelning också, men den är inte lika påtaglig, det är till exempel okej att ifrågasätta det som lärs ut eller kalla läraren vid förnamn.

Informanterna berättar att en av de största skillnaderna gentemot deras hemländer är att Sverige är ett mycket jämställt land. Detta kan ses som en av anledningarna till varför de väljer att komma till Sverige och HH, då det här finns ett mer öppet och jämställt klimat, både inom utbildningen men också i samhället i stort. I förhållande till vår frågeställning, där vi ställde oss frågan om kön spelade någon betydande roll i valet av att söka sig utomlands och studera kan vi, enligt våra informanter, säga att det för dem som kvinnor, varit en aspekt till varför de kom till Sverige. De båda free mover-studenterna, förklarar att flytten till Sverige har givit dem mer än ”bara” en utbildning, de har utvecklats på ett sätt som inte är möjligt i hemlandet. Som Olga säger så kan kvinnor skaffa sig en utbildning i Ryssland, det är heller inte något problem att komma in på grund av kön. Men samtidigt finns det en patriarkal och traditionell föreställning om att då en kvinna gifter sig skall hon stanna hemma och ta hand om barn, hem och make.

Sammanfattningsvis kan vi säga att vi tolkar det som att kultur och kulturella möten är något som de internationella studenterna har fått reflektera över och uppleva. Upplevelser som medfört en personlig utveckling både med utgångspunkt i en reflektion av den egna kulturen, då detta är något individen ofta tar för givet, samt att de har fått möta både den svenska och andra kulturer. De gränser som individen sätter upp utifrån både kulturella föreställningar men även utifrån personliga värderingar har utvärderats vad gäller gränsdragningen utifrån likheter och olikheter. Att de internationella studenterna ofta umgås med personer av samma kultur eller liknande kultur och därmed umgås i antingen nationella eller etniskt lika grupper eller som i fallet med Olga, Aleksandra och Amelie att det umgås med människor från samma kontinent påvisar alltså att kultur är en viktig faktor men likhet utifrån nationalitet kan även underordnas individuella likheter som fritidsintressen, värderingar eller politiska hemvister exempelvis. För huvuddelen av studenterna var upplevelsen av att möta en ny kultur en avgörande faktor vid valet av utlandsstudier. Frågan är om de var beredda att möta så många kulturella skillnader samt att de svenska studenterna inte är särskilt angelägna om att umgås med dem.

7. Sammanfattade reflektioner

I detta avslutande kapitel kommer vi att redogöra för de reflektioner som vår uppsats gett upphov till. Utifrån en sammanfattning av vårt resultat vill vi även titta närmare på vilka konsekvenser införandet av avgiftsbelagd utbildning kan medföra.

Vi börjar med att sammanfatta vilka faktorer som påverkar individen då de söker sig utomlands. Som vi kunna se i resultat och analys så är ekonomiskt kapital A och O för att över huvud taget kunna röra sig. De flesta av studenterna är antingen turister eller ofrivilliga turister. Det ekonomiska kapitalet är även avgörande för vart och hur individen kommer att studera, för de fattigare studenterna är Sverige då ett bra alternativ för att tillganga sig ett högre kulturellt och symboliskt kapital då själva utbildningen är gratis. Den kulturella aspekten är också en viktig faktor och merparten av våra informanter och respondenter valde studier utomlands för att på så sätt uppleva en ny kultur. De kulturella möten och kulturkrockar de upplevt är däremot ofta gentemot andra internationella studenter än det svenska samhället i sig. Svenskar visade sig även vara svåra att lära känna varpå de istället sökte sig till studenter från hemlandet eller i närheten av detta.

Våra reflektioner har till stor del handlat om just ekonomiska förutsättningar och vem som har möjlighet att röra sig i vår globala värld. Vi har då reflekterat över vilka konsekvenser som avgifterna kan få på ur ett individperspektiv. Som vi kan se i uppsatsen kommer förmodligen färre free movers att söka sig till HH på grund av avgifterna. Vi tror, likt Ivarsson misstänker, att färre studenter från länder såsom, Pakistan och Bangladesh kommer att minska med början HT 2011, detta då ländernas BNP, ligger på en synnerligen lägre nivå än den svenska (Svenska Ambassaden, 2008 & 2010). En liknande situation är det även för studenter från Östeuropa, och som Aleksandra berättar så går det inte att jämföra lönerna i Östeuropa med lönerna i exempelvis Sverige. Det är således denna grupp av "ofrivilliga turister" som senare kan komma att bli vagabonder, och fast i lokaliteten. Avsaknaden av free movers kan även medföra att vissa engelskspråkiga kurser och program inte längre kommer att finnas kvar. Detta menar vi är en förlust; både för HH:s utveckling men även för Halmstad som stad. De svenska studenter som vill läsa engelskspråkiga program kan tvingas söka sig till andra skolor ifall att de tvingas lägga ner program på grund av avsaknad av ekonomiska resurser samt låg ansökningsfrekvens. HH kan inte upprätthålla en klass med ett fåtal studenter då kostnaden för detta blir för hög. Sammanfattningsvis tror vi att införandet av avgifter kommer att slå hårdast mot de mindre högskolorna då de internationella studenter som söker sig till Sverige förmodligen kommer att välja mer välkända skolor.

Reflektion över vårt metodval

I efterhand kan vi säga att det metodologiska arbetssätt vi valde passade bra för den här typen av studie. Tyvärr har inte alla val vi gjort fungerat till hundra procent. Exempelvis kunde vi i efterhand se att vår enkät inte var fullt så utvecklande som vi hade tänkt oss. I analysen av enkätsvaren såg vi att vissa frågor var något otydliga samt att vissa svar gav överflödigt information. Eftersom vi konstruerade enkäten i det inledande skedet då vi inte hade tillägnat oss tillräckligt med förkunskaper, blev enkäten för omfattande. Hade vi konstruerat den idag hade vi förmodligen tagit bort vissa frågor och använt oss av andra men vi tycker ändå att enkätundersökningen föll ut väl. Vad gäller svaren på enkäten anar vi att frågan om de kan tänka sig betala för sin utbildning alternativt hur mycket de kan tänka sig betala i sådant fall var en något överflödigt fråga. Detta då respondenterna tenderar att svara det alternativ som gagnar dem, dessutom införs inte avgifterna fören år 2011, vilket alltså inte kommer att påverka dem. Vi tyckte dock att det var intressant att se

hur de och informanterna hypotetiskt reflekterade över införandet av avgiftsbelagd utbildning och svaren kan ses som en fingervisning för det kan komma att bli.

Beträffande intervjuerna tyckte vi även att de har fungerat bra. Vi tycker dock att det är tråkigt att vi inte fick kontakt med fler intervjupersoner, att de som anmält sitt intresse om att vara med i studien senare inte gick att nå. Vilket gjorde att vi fick tillförlita oss på vår första intervjupersons omdöme om informanter, vilket tursamt nog för oss visade sig fungera mycket bra.

Förslag till vidare forskning

Denna studie menar vi kan ligga till grund för vidare studier. Antingen en ytterligare fördjupning av de frågor som vi har tagit upp eller som bakgrund till en uppföljning av de internationella studenternas situation efter införandet av avgifter år 2011.

Referenslista

Litteratur

Bauman, Zygmunt (2000). *Globalisering*. Lund: Studentlitteratur.

Bourdieu, Pierre (1999) *Praktiskt förnuft - Bidrag till en handlingsteori*. Göteborg: Daidalos

Brante Thomas, Andersen Heine & Korsnes Olav (red.) (2001). *Sociologiskt lexikon*. Stockholm: Natur och Kultur.

Denscombe, Martyn (2000). *Forskningshandboken*. Lund: Studentlitteratur.

Illman Ruth & Nynäs Peter (2005). *Kultur, människa, möte: ett humanistiskt perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.

Stier, Jonas (2004). *Kulturmöten En introduktion till interkulturella studier*. Lund: Studentlitteratur.

Thörn, Håkan. (2002). *Globaliseringens dimensioner - Nationalstat, världssamhälle, demokrati och sociala rörelser*. Stockholm: Atlas.

Watt Boolsen, Merete (2007) *Kvalitativa analyser: forskningsprocessen, människa, samhälle*. Gleerups, Malmö.

Rapporter

Högskoleverket och SCB (2009). *Internationell mobilitet i Högskolan läsåret 2007/08*
<http://www.hsv.se/download/18.1db453f212664e532507ffe301/UF20SM0901.pdf>
Hämtad 2010-04-06 13.30

Högskoleverket (2010). *Internationell mobilitet: Inresande studenter 2008/09*
http://www.hsv.se/download/18.6bae4a5a12693b209ca7ffe253/Inresande_per_hogskola_200809.xls Senast uppdaterad: 2010-04-21. Hämtad 2010-04-06 13.30

Högskolan i Halmstad (2009) *Årsredovisning för Högskolan i Halmstad 2009*. Halmstad

Artiklar

Hallandsposten, Holmer, Anders (2010). *Rektorn raggat rika studenter utomlands*.
<http://hallandsposten.se/nyheter/halmstad/1.819660-rektorn-raggat-rika-studenter-utomlands> Publicerad: 2010-05-12. Hämtad 2010-05-12

Jacobson, Catrin (2009). *Avgifter hotar mastersutbildningar*

<http://www.lundagard.se/2009/10/02/mastersutbildningar-hotas-av-studieavgifter>

Publicerad: 2009-10-02. Hämtad 2010-04-20 22.50

Muntliga källor

Ivarsson Ulf (2010) intervju, Högskolan i Halmstad

”Amelie” (2010) Intervju, Högskolan i Halmstad

”Aleksandra” (2010) intervju, Högskolan i Halmstad

”Olga” (2010) intervju, Högskolan i Halmstad

Övriga källor

Högskolan i Halmstad (2010). *Cost of living*. <http://www.hh.se/5330.html> Senast uppdaterad: 2010-05-05, Hämtad 2010-05-15.

Högskolan i Halmstad (2010). *Frequently asked questions*. <http://www.hh.se/8019.html> Senast uppdaterad: 2010-05-05, Hämtad 2010-05-13.

Migrationsverket (2010) *Studying or studying for a doctor's degree at a university or college*. http://www.migrationsverket.se/info/151_en.html Senast uppdaterad: 2010-04-30. Hämtad: 2010-05-20

Svenska Ambassaden (2008). *Svenska Ambassaden Pakistan*:

http://swedenabroad.com/Page___29239.aspx, Publicerad: 2008-12-11. Hämtad 2010-05-23

Svenska Ambassaden (2010) *Svenska Ambassaden Bangladesh*:

http://swedenabroad.com/Page___24259.aspx, Senast uppdaterad: 2010-03-11. Hämtad 2010-05-23

Utbildningsdepartementet (2010). *Konkurrera med kvalitet - studieavgifter för utländska studenter. Faktablad U10.001*.

http://regeringen.se/download/9504c561.pdf?major=1&minor=140003&cn=attachmentPublicator_0_attachment Publicerad 2010-02-19 Hämtad 2010-05-14 01:18

Bilaga – Enkät

We are two students at the program for sociology and social studies at Halmstad Högskola. As our last assignment we're writing a thesis about exchange students and free movers.

This survey is about international students in Halmstad and their experience regarding school, studying and their spare time as well as interacting with other students and integration.

Please note:

This survey is completely anonymous and the answers will be used as background material for coming interviews.

Basic facts

1. Age:

18-22 23-27 28-35 36-40 40+

2. Sex:

Female Male

3. Home country: _____

4. Where is your home university stationed? _____

5. Have your parents also studied at university

Yes No

6. Are you an:

Exchange-student Free mover

7. Are you studying with the assistance of a program (Erasmus, Nordplus etc)?

Yes No

If marked Yes above, which program? _____

8. Which of following alternatives do best describe your living?

Apartment in a municipal housing company (f.ex. HFAB)

Apartment in a private housing company (f.ex. Crendo)

- Lodger
- In a cabin with my friends
- In a student hallway

9. How did you first hear about the possibility of studying in Sweden?

- Teachers/Counselors at my home-university
- Friends/Relatives/Acquaintances
- Fellow students at my home-university
- Other: _____

10. How do you finance your studies?

- Scholarship
- Private funding
- Both of the above
- Other: _____

11. If The University had charged tuition-fees I Would still have studied in Sweden

- Yes No

12. What would be an acceptable level of tuition-fees? (SEK Per year)

- 0 – 20 000
- 20 000 – 40 000
- 40 000 – 60 000
- 60 000 +

13. Was Sweden your first choice when you applied for studies abroad?

- Yes No

If not, what was your first choice? _____

14. Are there more students at Halmstad Högskola from your home country?

- Yes No

15. Have your expectations been fulfilled regarding moving to, and living in, Sweden?

- Yes No

Comment (optional): _____

16. Do you usually spend time with friends from:

- My home country
- Other international students

Swedish students

17. Do you find it easy to get to know Swedish students?

Yes No

18. Do you associate with students from Sweden?

Yes No

19. How did you get to know them?

At class

At the student union (pub)

At a student organization

Took contact with students at school

Thru accommodation, living in the same corridor etc.

Other: _____

20. Are you involved in any student organization (f.ex. UFO)?

Yes No

Grade the following claims from 1-5

1 = you don't agree,

5 = you fully agree.

21. It's easy to get accommodation in Halmstad

1 2 3 4 5

22. You are satisfied with your housing situation

1 2 3 4 5

23. I'm enjoying my stay in Sweden

1 2 3 4 5

24. I'm enjoying my stay in Halmstad

1 2 3 4 5

25. Halmstad is a safe place for living?

1 2 3 4 5

26. I'm enjoying my stay at Högskolan i Halmstad

1 2 3 4 5

27. The information I got from the Student Union was helpful when I arrived to Halmstad

1 2 3 4 5

28. I wanted to study in Sweden because the level of education is higher than in my home country:

1 2 3 4 5

29. I wanted to study in Sweden because a Swedish education is worth more than an education in my home country:

1 2 3 4 5

30. I wanted to study in Sweden in order to experience a new culture

1 2 3 4 5

31. It was easy for me to get accepted to the course/program I applied to

1 2 3 4 5

Mark the alternative that best describes your studies

I'm attending a university program

I'm taking detached courses

I'm on a Master program

I'm on a Bachelor program

I take courses in Swedish

I take courses in English

Mainly, I study at home

Mainly, I study at school

Mainly, I study alone

Mainly, I study with friends

Thank you for taking your time!

We're also interested in finding persons to interview, if you might be interested in participate in one of those interviews, please leave your e-mail address below and we'll contact you.

Bilaga – Svarefrekvens enkät

Alder

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	18-22	13	30,2	30,2	30,2
	23-27	25	58,1	58,1	88,4
	28-35	5	11,6	11,6	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Kön

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kvinna	18	41,9	41,9	41,9
	Man	25	58,1	58,1	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Hemland

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Belgien	3	7,0	7,0	7,0
	Etiopien	1	2,3	2,3	9,3
	Etiopien	1	2,3	2,3	11,6
	Frankrike	4	9,3	9,3	20,9
	Georgien	1	2,3	2,3	23,3
	Holland	2	4,7	4,7	27,9
	Iran	2	4,7	4,7	32,6
	Kina	23	53,5	53,5	86,0
	Pakistan	4	9,3	9,3	95,3
	Ryssland	1	2,3	2,3	97,7
	Turkiet	1	2,3	2,3	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Hemuniversitet stad

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Addis ababa	2	4,7	4,7	4,7
	Amsterdam	2	4,7	4,7	9,3
	Azad Kashmir	1	2,3	2,3	11,6
	Belgien	1	2,3	2,3	14,0
	Chengdu	1	2,3	2,3	16,3
	Hangzhou	1	2,3	2,3	18,6
	Kina	1	2,3	2,3	20,9
	Lanzhou	2	4,7	4,7	25,6
	Lyon	2	4,7	4,7	30,2
	Montpellier	1	2,3	2,3	32,6
	Namur	2	4,7	4,7	37,2
	Ningbo Uni	2	4,7	4,7	41,9
	Pakistan	3	7,0	7,0	48,8
	Ryssland	1	2,3	2,3	51,2
	Shanghai	16	37,2	37,2	88,4
	Tbilisi	1	2,3	2,3	90,7
	Tehran	2	4,7	4,7	95,3
	Toulouse	1	2,3	2,3	97,7
	Trabzon	1	2,3	2,3	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Föräldrar som studerat på högskola/universitet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yes	16	37,2	37,2	37,2
	No	27	62,8	62,8	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Studenttyp

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Exchange student	30	69,8	69,8	69,8
	Free-mover	13	30,2	30,2	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Exchange Program

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yes	7	16,3	16,3	16,3
	No	36	83,7	83,7	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Boende

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kommunalt boende ex. HFAB	21	48,8	50,0	50,0
	Privat boende ex. Crendo	5	11,6	11,9	61,9
	Inneboende	3	7,0	7,1	69,0
	Stuga med kompisar	6	14,0	14,3	83,3
	Studentkorridor	7	16,3	16,7	100,0
	Total	42	97,7	100,0	
Missing	99	1	2,3		
	Total	43	100,0		

Vad påverkade dig i valet av att studera i Sverige?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Lärare	25	58,1	58,1	58,1
	Vänner, släktingar, bekanta	8	18,6	18,6	76,7
	Studiekamrater	7	16,3	16,3	93,0
	Annat	3	7,0	7,0	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Studiefinansiering

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Stipendie	1	2,3	2,3	2,3
	privat finansiering	38	88,4	88,4	90,7
	Båda ovanstående	4	9,3	9,3	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Hade du studerat i Sverige om det var avgiftsbelagt?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yes	12	27,9	27,9	27,9
	No	30	69,8	69,8	97,7
	Övrigt	1	2,3	2,3	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Hur mycket hade du varit villig att betala för studier i Sverige?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0-20 000	31	72,1	81,6	81,6
	20 000-40 000	3	7,0	7,9	89,5
	40 000-60 000	3	7,0	7,9	97,4
	60 000+	1	2,3	2,6	100,0
	Total	38	88,4	100,0	
Missing	99	5	11,6		
Total		43	100,0		

Sverige som förstahandsalternativ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yes	30	69,8	69,8	69,8
	No	13	30,2	30,2	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Studenter från hemlandet på HH

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yes	38	88,4	90,5	90,5
	No	4	9,3	9,5	100,0
	Total	42	97,7	100,0	
Missing	99	1	2,3		
Total		43	100,0		

Uppfylldes förväntningarna av utlandsstudierna?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yes	29	67,4	67,4	67,4
	No	14	32,6	32,6	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Umgänge

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Hemlandet	21	48,8	48,8	48,8
	Andra internationella studenter	12	27,9	27,9	76,7
	Alla ovanstående	10	23,3	23,3	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Lätt att lära känna svenska studenter?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yes	8	18,6	18,6	18,6
	No	35	81,4	81,4	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Umgänge med svenska studenter

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yes	21	48,8	48,8	48,8
	No	22	51,2	51,2	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Hur de kom i kontakt med svenska studenter?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	klass/kurs	24	55,8	58,5	58,5
	Kåren/puben	4	9,3	9,8	68,3
	Bekantskaper knutna på skolan	1	2,3	2,4	70,7
	Boende (ex. korridor)	1	2,3	2,4	73,2
	Flera alternativ av ovanstående	11	25,6	26,8	100,0
	Total	41	95,3	100,0	
Missing	99	2	4,7		
Total		43	100,0		

Medlem i studentorganisation

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yes	9	20,9	20,9	20,9
	No	34	79,1	79,1	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Lätt att skaffa boende?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Håller inte med	8	18,6	19,0	19,0
	Håller inte riktigt med (2)	8	18,6	19,0	38,1
	Mitt emellan (3)	4	9,3	9,5	47,6
	Instämmer (4)	14	32,6	33,3	81,0
	Instämmer helt	8	18,6	19,0	100,0
	Total	42	97,7	100,0	
Missing	99	1	2,3		
Total		43	100,0		

Nöjd med boende?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Håller inte med	1	2,3	2,3	2,3
	Håller inte riktigt med (2)	2	4,7	4,7	7,0
	Mitt emellan (3)	20	46,5	46,5	53,5
	Instämmer (4)	11	25,6	25,6	79,1
	Instämmer helt	9	20,9	20,9	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Nöjd med Sverige?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Håller inte med	1	2,3	2,3	2,3
	Mitt emellan (3)	9	20,9	20,9	23,3
	Instämmer (4)	19	44,2	44,2	67,4
	Instämmer helt	14	32,6	32,6	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Nöjd med Halmstad?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Håller inte med	1	2,3	2,3	2,3
	Mitt emellan (3)	10	23,3	23,3	25,6
	Instämmer (4)	18	41,9	41,9	67,4
	Instämmer helt	14	32,6	32,6	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Är du säker i Halmstad?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Håller inte med	1	2,3	2,3	2,3
	Mitt emellan (3)	3	7,0	7,0	9,3
	Instämmer (4)	9	20,9	20,9	30,2
	Instämmer helt	30	69,8	69,8	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Nöjd med HH

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Håller inte med	1	2,3	2,3	2,3
	Mitt emellan (3)	4	9,3	9,3	11,6
	Instämmer (4)	22	51,2	51,2	62,8
	Instämmer helt	16	37,2	37,2	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Nöjd med kårinfo?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Håller inte med	1	2,3	2,3	2,3
	Håller inte riktigt med (2)	6	14,0	14,0	16,3
	Mitt emellan (3)	11	25,6	25,6	41,9
	Instämmer (4)	15	34,9	34,9	76,7
	Instämmer helt	10	23,3	23,3	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Har HH högre studienivå än hemlandet?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Håller inte med	7	16,3	16,3	16,3
	Håller inte riktigt med (2)	3	7,0	7,0	23,3
	Mitt emellan (3)	10	23,3	23,3	46,5
	Instämmer (4)	19	44,2	44,2	90,7
	Instämmer helt	4	9,3	9,3	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Är Studier i Sverige värt mer än i hemlandet?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Håller inte med	4	9,3	9,3	9,3
	Håller inte riktigt med (2)	11	25,6	25,6	34,9
	Mitt emellan (3)	9	20,9	20,9	55,8
	Instämmer (4)	15	34,9	34,9	90,7
	Instämmer helt	4	9,3	9,3	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Studier i Sverige värt mer (utifrån symboliskt kapital)?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Håller inte med	2	4,7	4,7	4,7
	Håller inte riktigt med (2)	1	2,3	2,3	7,0
	Mitt emellan (3)	4	9,3	9,3	16,3
	Instämmer (4)	16	37,2	37,2	53,5
	Instämmer helt	20	46,5	46,5	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Lätt att komma in på det jag sökte?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Håller inte med	1	2,3	2,3	2,3
	Håller inte riktigt med (2)	4	9,3	9,3	11,6
	Mitt emellan (3)	13	30,2	30,2	41,9
	Instämmer (4)	13	30,2	30,2	72,1
	Instämmer helt	12	27,9	27,9	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Program eller Fristående kurs?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Program	40	93,0	93,0	93,0
	Fristående kurs	3	7,0	7,0	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Master/Bachelor?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Master	15	34,9	35,7	35,7
	Bachelor	27	62,8	64,3	100,0
	Total	42	97,7	100,0	
Missing	99	1	2,3		
Total		43	100,0		

Föreläsningsspråk?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Engelska	41	95,3	95,3	95,3
	Svenska och Engelska	2	4,7	4,7	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Studieplats?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Hemma	22	51,2	51,2	51,2
	Skolan	19	44,2	44,2	95,3
	Båda	2	4,7	4,7	100,0
	Total	43	100,0	100,0	

Studier själv/med andra?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ensam	19	44,2	44,2	44,2
	Med vänner	21	48,8	48,8	93,0
	Båda	3	7,0	7,0	100,0
	Total	43	100,0	100,0	